PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto IX. - Štev. 31 (2341) Poštnina plačana v gotovini Spedizione in abbon. post. I. gr. TRST, četrtek 5. februarja 1953 Cena 20 lir

MEDTEM KO JUGOSLAVIJA GRADI ZA ITALIJANSKO MANJSINO NOVA SOLSKA POSLOPJA, SE VRSIJO V GORICI ATENTATI NA OBSTOJECO SLOVENSKO SOLO, A V BENESKI SLOVENIJI ODREKA RIM SLOVENCEM CELO PRAVICO DO SLOVENSKIH OTROSKIH VRTCEV.

Nove poplave ob divjanju nevihte v Vzhodni Angliji in na Nizozemskem

Po polnoči je nenadoma zajela vso britansko vzhodno obalo nova silna nevihta, v pokrajini Norfolk pa voda poplavlja vse področje - Tudi na Nizozemskem se je položaj nenadoma poslabšal - Število žrtev stalno narašča in se še ne da preceniti - Pomoč za ponesrečence pošiljajo iz vseh krajev sveta

LONDON, 4. — Okrog ene po polnoči je zajela nova silna nevihta vso britansko vzhodno obalo. Bojijo se, da bo poplavljena področja zadela nova katastrofa. Vse varnostne sile na otoku Sheppey ob izlivu Temze so v pripravljenosti.

V jezu, ki je ščitil severni predel King's Lynna v pokrajini Norfolk, je nastala nova razpoka široka 18 metrov. Voda iz reke House, katere gladina je znatno narastla zaradi nove plime, poplavlja vse področje. Na tisoče hektarov plodne zemlje je pod vodo; poplave so zajele druge vasi, ki jih je začelo prebivalstvo že zapuščati.

Cele vrste težkih tovornih avtomobilov vojaškega letalstva so pripravljene na cestah, kjer je voda že dosegla 30 cm višine. Policija po radiu obvešča prebivalstvo, naj bo pripravljeno, da zapusti domove. Vojaški oddelki neumorno delajo ob luči reflektorjev, da bi zajezili razpoko v jezu, in se borijo proti izredno močnemu toku.

Tudi na Nizozemskem se je okrog ene po polnoči položaj poslabšal v nekaterih predelih otoka Goeree-Overkalkkee. Vse ženske in otroke so v manj kot dveh urah spravili na varno. Prav tako so vsi prebivalci vasi Nieuwe.Tonge dobili ukaz, naj z vsemi razpoložljivimi sredstvi zapustijo vas. Še vedno manjkajo vesti o usodi več tisočev ljudi.

AMSTERDAM, 4. — Ob 21.10 so uradno javili, da je število žrtev poplav na Nizozemskem narastlo na 1269.

Kakor poroča radio v Scheweningen, je položaj izredno resen v Oude-Tonge na otoku Goeree-Overflakkee. Sedanje stanje jezov je tako, da bi ti ne mogli vzdržati pred novim navalom morja. Mnogo trupel plava ob jezovih in prebivalstvo nima več tizične in moralne moči, da bi jih potegnilo iz vode. Prizor je grozovit.

Prav tako je še vedno velika nevarnost med mestom Zierikhaven na pristaniščem Brouwershaven na južnem delu otoka Schouven-Duiveland. Jezovi bi lahko popustili vsak trenutek. Položaj se je poslabšal, ker je treba še izprazniti številne ponesrečence. V zadnjem trenutku javljajo, da je nevarnost, da se porušijo tudi jezovi med Burghom in Hamstede na vzhodnem delu otoka.

Ob vsem severnem obalnem področju so jezovi v zelo slabem položaju. Delo za utrditev jezov ovira močan veter, ki se zdi da bo sprožil novo nevihto. V ostalem delu države je za sedaj položaj nespremenjen.

Rotterdamska trgovinska zbornica je nocoj javila, da so nizozemska pristanišča dostopna.

Na otoku Walkeren so aretirali dve osebi, ker sta plenili. Nocoj so od 18. ure do 7. zjutraj uvedli policijsko uro v S. Gravendeel zaradi številnih primerov plenjenja v zapuščenih stanovanjih. Policija ima ukaz streljati na vsakogar, ki bi ga dobili na cesti med policijsko uro in ki ne bi poslušal opozorila agentov.

Danes zjutraj so v zgodnjih urah začeli izpraznjevati prebivalstvo z otoka Schouwen-Duiveland, kjer se je ponoči položaj poslabšal zaradi nove razpoke, ki je nastala sinoči v jezu. Bojijo se, da je bilo na severnem delu tega otoka precej človeških žrtev. Tudi na severnem delu otoka Overflakkee, kjer se je ponoči porušil nasip, je položaj resen in bojijo se, da je bilo precej človeških žrtev.

Iz Valkenburga odhajajo ameriški, angleški in nizozemski zdravniki s helikopterji na razdejana področja, kjer cepijo begunce proti tifusu, še predenj jih pošljejo v notranjost dežele.

Pomoč so sedaj smotrno uredili in glavni štab so določili na letalskem oporišču Valkenburg pri Leidenu, od koder odhajajo letala na pomoč. Velika skladišča so polna gumijastih čolnov, zdravil, živil in hrane za otroke, sveč in vreč s peskom, ki jih letala spuščajo na poplavljena področja.

V Nieu in Tonge popuščajo zaščitni jezovi vedno bolj pod pritiskom vode in bojijo se, da bodo popustili popolnoma.

Letalski most je v polnem delovanju. Danes zjutraj ob 10. uri so računali, da je okoli 214 letal krožilo nad letališčem v Schipol in so čakala, da lahko pristanejo, ker je letališče polno letal. Vsa druga letala, ki prihajajo na pomoč, iz raznih evropskih držav, pa bodo pristajala na letališču v Valkenburgu. Na stotine vsakovrstnih ladij kroži med poplavljenimi otoki, da nudijo pomoč in odvažajo ponesrečence, letala pa spuščajo živila, vodo, zdravila in gumijaste čolne. Nad 2000 malih čolnov sodeluje pri reševanju.

Po dosedanjih vesteh je 300.000 oseb na Nizozemskem zgubilo vse imetje in 175.000 hektarov zemlje je voda poplavila. Velik odstotek živine je zgubljen.

Nizozemski Rdeči križ je nocoj pozval prebivalstvo, naj za sedaj prekine s pošiljanjem oblačil in pohištva za žrtve poplav, ker razpolaga z zadostno količino za prvo silo. Toda še vedno primanjkujejo odeje, blazine, rjuhe in postelje.

Namestnik posebnega predstavnika MSA v Evropi Anderson je odpotoval danes iz Pariza v Schipol, kjer se je sestal z voditeljem misije MSA Hunterjem in z ameriškim poslanikom, da precenijo obseg škode, zato da se določi pomoč MSA.

Švedska je poslala danes 25.000 vojaških odej. Švedski Rdeči križ je zbral za 50.000 ton oblek in drugega materiala. Neko belgijsko letalo je pripeljalo v Amsterdam 2.500 kg gumijastih čevljev. Na nizozemsko poslaništvo v Bruslju še vedno prihajajo velike količine oblek, živil, odej in pohištva.

Francoski Rdeči križ je sporočil, da je dobil številne ponudbe od oseb, da sprejmejo otroke, ki so ostali brez strehe in staršev.

Dunajska občina je začela zbiranje denarnih prispevkov in je sama podarila pol milijona šilingov. Avstralska vlada bo jutri razpravljala o pošiljatvi pomoči Veliki Britaniji. V vseh velikih in malih središčih Kanade zbirajo prispevke za evropske ponesrečence.

V Svici so do sedaj nabrali okoli milijon frankov, švicarski zvezni svet pa je izročil Rdečemu križu 100.000 frankov. Pomoč zbirajo tudi po vsej Italiji in v številnih drugih državah.

LONDON, 4. — Britanski notranji minister Fyfe je danes v spodnji zbornici izjavil, da so do sedaj uradno ugotovili, da je pri poplavah zgubilo življenje 242 oseb. Za sedaj pa ni mogoče dati poročil o številu pogrešanih. Minister je tudi sporočil, da morajo biti pripravljeni na možnost novih poplav v nekaterih predelih, ko se bodo 14. februarja začele visoke plime. Dodal je, da je škoda tako obsežna, da ne bo mogoče izvesti vseh popravil do tedaj.

Ob obali južnovzhodnih predelov pa nadaljujejo vojaki in prostovoljci s popravili jezov in obalnih zaščitnih naprav. Medtem trdijo, da ni mogoče izključiti novega vala slabega vremena, kar bi položaj znova poslabšalo.

V pokrajini Norfolk, ki je bila že hudo prizadeta, se bojijo, da bo reka House porušila nasipe. 35.000 oseb, ki biva v bližini izliva reke, je neposredno v nevarnosti. Oblasti so pripravile izredne ukrepe. Letalstvo in vojska so v pripravljenosti, družine pa so pozvali, naj pošljejo danes ponoči otroke v King's Lynn.

Na otoku Canvey ob izlivu reke Temze se zdi, da se znova začenja življenje. Razpoke v jezih in nasiplih so začasno zamašili in voda se polagoma odteka. Upajo, da bodo čez devet dni jezi dovolj utrjeni, da bodo lahko prenesli naval novih plim. Vzpostavili so dobavljanje električnega toka in prva tovarna je že začela delovati. Trgovci že znova dobivajo blago.

Medtem dela prava vojska vojakov in prostovoljcev ob vsej vzhodni obali pri utrjevanju nasipov in jezov in nadaljuje se iskanje žrtev. Na vseh prizadetih področjih sodeluje 1500 prostovoljcev pri črpanju vode s 350 črpalkami, zato da kolikor mogoče hitro posušijo poplavljeno zemljo, zato da se prepreči še večja škoda.

Na poplavljenih področjih prihaja do ganljivih prizorov. Skupina prostovoljcev, ki je s čolnom iskala ponesrečence, je našla otroka, starega osem tednov, ki je spal zibelki, ta pa je plavala po vodi in se ustavila pod obokom neke hiše. V hiši so našli truplo očeta, mati pa je izginila. V neki drugi poplavljeni hiši so našli na visoki mizi 70-letno starko, ki je od nedelje zjutraj čepela na mizi in čakala na rešitev. Na Temzi so opazili leseno desko, katere se je krčevito oprijemalo 15 mačk.

Kakor je znano, so laburisti včeraj v spodnji zbornici obtožili konservativno vlado, da je sabotirala zaščitna dela ob obali. Notranji minister Fyfe je izjavil, da bo proučil potrebne ukrepe. Opozicija je odločno protestirala proti konservativcem. Laburistični voditelj Morrison je pozval vlado, naj takoj razveljavi okrožnico, ki so jo junija poslali občinskim svetom obalnih mest, s katero se dajejo navodila, naj se zmanjša ritem dela pri utrjevanju jezov, zato da se prihrani material. Iz Walberswicka v pokrajini Suffolk so poslali krajevnemu poslancu resolucijo, s katero se obsoja nemarnost prizadetega ministrstva glede opozorila pred nevihtami in plimami. Resolucija poudarja, da bi bili lahko pravočasno opozorili prebivalstvo na nevarnost vsaj štiri ure pred katastrofo in bi s tem preprečili človeške žrtve.

Danes javlja konservativni list «Daily Mail» o načrtih za zgraditev velikega jeza dolgega 400 km, ki bo ščitil vzhodno angleško obalo.

Škoda, ki so jo povzročile poplave v Belgiji, se ceni na tri milijarde belgijskih frankov. V Ostendi se bojijo sedaj širjenja kužnih bolezni. Oblasti podvzemajo stroge ukrepe in uničujejo pokvarjena živila ter pokončujejo vodne miši, ki so se razpasle po mestu. Vstop v mesto je prepovedan vsakomur, ki nima nič opraviti pri reševalnem delu in ki običajno ne stanuje v mestu. Pristanišče pa že zopet redno posluje. Neki občinski svetovalec je izjavil, da bo Ostenda do prihodnjega julija ponovno veliko poletno turistično središče.

Sožalje maršala Tita

BRIONI, 4. — Predsednik republike maršal Tito je poslal angleški kraljici Elizabeti II in holandski kraljici Julijani brzojavki, v katerih izraža sožalje ob veliki katastrofalni nesreči ki je zadela Veliko Britanijo in Holandsko. Telegram britanski kraljici se glasi:

«Ob hudi nesreči, ki je zadela Veliko Britanijo, želim vašemu veličanstvu in vašemu ljudstvu izraziti svojo globoko sožalje ter sožalje jugoslovanskih narodov»

V brzojavki holandski kraljici pa je rečeno:

«Globoko zadet od velike nesreče, ki je zadela Holandsko, izražam vašemu veličanstvu in holandskemu ljudstvu v mojem in v imenu vseh jugoslovanskih narodov najgloblje sožalje».

POPLAVE V ANGLIJI. — Majhen čoln prevaža žrtve poplav na otoku Canvey na tovorne avtomobile, ki jih nato odvažajo v zbirališča za begunce.

RAZPRAVA O ZLOČINSKEM ATENTATU PRED GORIŠKIM OBČINSKIM SVETOM

Svetovalci DFS zahtevajo kaznovanje atentatorjev

Lepim besedam goriškega župana o formalni obsodbi atentata morajo slediti energični ukrepi, predvsem pa prenehanje politike nestrpnosti in protislovenskega hujskanja njegove stranke, sicer se bodo zločini ponavljali dalje, kot so se doslej!

GORICA, 4. — Zaradi ponedeljskega bombnega atentata na slovensko šolo v Ulici Randaccio in hinavskega poročanja šovinističnega italijanskega tiska o dogodku, je bilo zanimanje goriškega prebivalstva za današnjo sejo goriškega občinskega sveta zelo veliko, ker so vsi pričakovali odločne izjave in obsodbe slovenskih občinskih svetovalcev kakor tudi novo jezuitsko zavijanje resnice s strani goriškega župana in svetovalcev klerofašistične večine.

Svetovalec Demokratične fronte Slovencev tov. Bogomil Pavlin je v svojem odločnem govoru zahteval, naj občinski svet sprejme protestno resolucijo kot obsodbo bombnega terorističnega atentata na slovensko šolo in izvoli iz vrst svetovalcev veččlansko delegacijo, ki bo odšla h goriškemu prefektu De Zerbiju in mu izročila protestno resolucijo.

Svetovalec Demokratične fronte Slovencev tov. Darko Sulij je v svojem govoru pa je goriškemu županu dr. Bernardisu poslal sledeče pismeno vprašanje:

«Glede na dejstvo, da se je v tem občinskem svetu večkrat poudarjalo enakopravno in pravično ravnanje s slovensko narodno manjšino in predvsem s slovenskimi šolami;

upoštevajoč moralni vpliv, ki ga imajo take obsodbe vredna dejanja na učence in njihove starše, ki so se prestrašili in istega dne prišli iz okolice v Gorico, ker so bili zaskrbljeni in so zahtevali podrobna poročila o tem, kar se je zgodilo;

ne smemo pozabiti, da je bila s tem gmotno prizadeta tudi občina in opozarjamo odgovorne ljudi, da se s takimi sistemi znižuje raven civilizacije, ki je v čast italijanskemu ljudstvu;

vprašam, kakšno stališče namerava zavzeti občinski svet spričo javnega mnenja in če misli obsoditi taka kriminalna dejanja, ki nimajo drugega namena, kot da še bolj razburjajo duhove na škodo mirnega sožitja med dvema narodoma».

Demokristjanska večina in njeni sopotniki niso skupaj z županom dr. Bernardisom hoteli ustreči upravičeni zahtevi svetovalcev Demokratične fronte Slovencev v Italiji, ampak so uporabili svojo večino v občinskem svetu in s pomočjo manevriranja s pravilnikom o poslovanju občinskega sveta odvrnili splošno občinsko razpravo o predlogih in zahtevah slovenskih svetovalcev in razpravo omejili na govor župana Bernardisa, ki ga je imel takoj v začetku seje in še pred pričetkom obravnavanja posameznih točk dnevnega reda, v katerem je skušal zmanjšati težino bombnega atentata. Dr. Bernardis ga je imenoval «nepremišljeno dejanje, ki so ga izvršili neznanci z eksplozijo papirnate bombe», ki je razbila nekaj šip, katere pa je goriška občinska uprava seveda takoj popravila, misleč, da je s tem popravila in prikrila pravi zločin, ki so ga šovinisti namerno zagrešili nad našim ljudstvom, ki je ostalo v Italiji izpostavljeno teroriziranju.

Nadalje se je izrazil, da «energično obsoja storilca dejanja» in naglasil, «da moti mirno življenje v našem mestu in kvarno vpliva na Gorico». Zaključil je z «željo», da bi preiskava pristojnih organov uspešna in da bo v najkrajšem času odkrila krivce bombnega atentata.

(Nadaljevanje na 4. strani)

DULLESOVI LONDONSKI RAZGOVORI v znamenju povečane nevarnosti v Aziji

Zaupni razgovori med Dullesom, Churchillom in Edenom - Ameriški zunanji minister zatrjuje, da bodo Združene države Amerike „ravnale z vso previdnostjo" - Vznemirjenje v svetovnem javnem mnenju

WASHINGTON, 4. — Bela hiša se je danes zagrnila v absoluten molk glede Eisenhowerjevega ukaza o preklicu pomorske blokade Formoze. Uradni predstavnik Hagerty je izjavil, da nima «nobene vesti» o navodilu sedmi floti in da bo dal ta odgovor vsakomur, ki ga bo še o tem kaj izpraševal.

LONDON, 4. — Obisk ameriškega zunanjega ministra Fosterja Dullesa in novega ravnatelja MSA Harolda Stassena v Londonu je dobil posebno važnost po objavi Eisenhowerjevega sklepa, da bo ukinil nevtralizacijo Formoze, in po včerajšnjih Edenovih izjavah, da se angleški vladi zdi ta ukrep nevaren.

Danes se je Dulles sestal s predsednikom angleške vlade Winstonom Churchillom. Razgovoru, ki mu je sledilo kosilo, sta prisostvovala samo še angleški zunanji minister Eden in ravnatelj MSA Stassen. Šele kasneje se je razgovorom pridružil tudi angleški finančni minister Butler.

Kot pravijo v dobro obveščenih krogih, je Dulles razložil Churchillu «nujnost», da ZDA «razjasnijo» mrtve točke na Daljnem vzhodu in to «ne glede na angleško oklevanje». V Londonu so dobili vtis, da so se razgovori večkrat zataknili, ker se jih je vsaka stran lotila z drugačnimi nameni. Dulles je namreč prišel v London,da bi govoril z Angleži o odnosih med Londonom in evropsko skupnostjo. V svojem prvem govoru po radiu takoj po prevzemu funkcije zunanjega ministra je Dulles nakazal ameriško željo, da se tudi Anglija pridruži evropski vojski in ostalim oblikam združevanja med nekaterimi deželami Zahodne Evrope.

Na drugi strani se zdi, da je Churchill želel usmeriti razgovore predvsem na Daljni vzhod, kjer se je bati spremembe položaja. Churchill je po mnenju dobro obveščenih krogov poudaril angleško željo, da se vojna v Aziji ne razširi zaradi «prenagljenih akcij» Cangkajškovih sil. Zdi se, da je Dulles odgovoril, da nameravajo ZDA delovati z vso previdnostjo, da pa je sklep o Formozi zahtevalo tudi ameriško javno mnenje.

V Londonu sodijo, da je Eisenhower svoj namen, da prekliče nevtralizacijo Formoze, sporočil Churchillu že med njunim razgovorom v Ameriki, ko še ni nastopil predsedniške službe. Čeprav je Churchill izredno rezerviran glede svojih ameriških razgovorov, se zdi, da njegovi ugovori pri Eisenhowerju niso nič zalegli. Po povratku v London je Churchill, kot trdijo, takoj obvestil Foreign Office, naj pripravi odgovor za primer, da bo iz Washingtona uradno obveščen. Tako se je zgodilo, da je angleško zunanje ministrstvo izrazilo svoje negativno stališče do denevtralizacije Formoze niti 24 ur po prejemu ameriškega obvestila. S tem je hotel Churchill, kot kaže, pomiriti ostro reakcijo laburistov v spodnji zbornici, ki pa kljub temu ni izostala in bo verjetno dosegla višek jutri med napovedano diskusijo o Daljnem vzhodu.

Predpoldne so se sestali ločeno Eden in Foster Dulles ter Harold Stassen in Butler. Zatrjujejo, da je Butler prikazal Stassenu gospodarski položaj Velike Britanije in potrebo po pomoči, ki jo bo Anglija potrebovala v finančnem letu 1953-54. Zlasti se je pa ustavil pri vprašanju inozemskih plačil, pri čemer je poudaril, da se je položaj v zadnjem času sicer nekoliko zboljšal, da pa še vedno ne omogoča ohranitve ali celo povečanja zahodnega oborožitvenega napora brez ameriške pomoči.

V dobro obveščenih krogih sodijo, da je zelo malo verjetno, da bi Dulles povabil Edena in Butlerja, naj obiščata ZDA. O vprašanju tega povabila se baje pogajajo po normalni diplomatski poti v Washingtonu. Včeraj pa je list «Financial Times» objavil poročilo svojega dopisnika iz Washingtona, ki trdi, da se zdi ameriški vladi ta obisk «prezgoden». Dulles in Eden pa sta razpravljala o zavlačevanju uresničevanja načrtov za evropsko vojsko in o vprašanjih v zvezi z ratifikacijo te pogodbe. Eden je potrdil, da se Anglija noče pridružiti tej pobudi v celoti, da pa namerava nuditi evropski obrambni skupnosti vso podporo.

Vendar so razgovori o vprašanjih, zaradi katerih sta Dulles in Stassen pravzaprav prišla v Evropo, stopili v ozadje za vprašanjem Formoze. Zlasti pa se na to vprašanje usmerja vsa pozornost javnega mnenja, ki je v Angliji prav tako vznemirjeno kot skoraj povsod po svetu. Iz pregleda prvih reakcij tiska na Eisenhowerjev sklep in na včerajšnji Edenov prikaz angleškega stališča je razvidno, da je možnost razširitve spopada na Daljnem vzhodu povzročila vznemirjenost in bojazen skoraj v vsej Evropi in v velikem delu ostalega sveta. Kot je mogoče doslej ugotoviti, so Eisenhowerjev ukrep z večjim ali manjšim zadovoljstvom sprejeli samo v Washingtonu, Madridu, Taipehu (glavno mesto Formoze in v Manili (Filipini). Drugod se reakcije gibljejo med rezerviranostjo in odločnim nasprotovanjem.

Španski listi so Eisenhowerjev sklep pozdravili, zlasti pa falangistično glasilo «Arriba», ki pravi, da «ni znano, ali pomeni Eisenhowerjev program mir ali vojno», da pa je vsekakor «začetek nove in bolj pozitivne zunanje politike». Ukrep pozdravlja tudi španski monarhistični list «ABC».

Neugodne reakcije so se pojavile celo v Italiji, kjer tisk, ki je blizu vladi, sicer redno hvali skoraj vsak ameriški ukrep.

V Franciji piše list «Aurore», da bi morali biti sklepi o Koreji «mednarodna stvar, glede katere Amerika sama ne bi smela prevzeti odgovornosti. Koalicija zahodnih velesil ne more biti uspešna brez posvetovanj, zlasti pa kadar gre za tako resna vprašanja».

Pekinški radio je prenašal danes govor kitajskega ministrskega predsednika Cuenlaja, ki je govoril pred «ljudskim posvetovalnim svetom». Cuenlaj je dejal, da pomeni Eisenhowerjev sklep nevarnost razširitve spopadov in zahteval takojšnjo prekinitev ognja na Koreji. Cuenlaj je nato pozval Kitajsko k večji mobilizaciji, povečanju proizvodnje in okrepitvi gospodarstva, da bi se lahko «upirali Ameriki in pomagali Koreji». Zaključil je, da je treba «brezpogojno obnoviti» pogajanja v Pan Mun Jomu, da pa je Kitajska pripravljena nadaljevati borbo če ZDA nimajo namena obnoviti pogajanja ali želijo razširitev korejskeka spopada.

V Washingtonu pa je demokratični senator Fulbright predlagal, naj dajo ZDA Cangkajšku na razpolago letala, da bi lahko bombardiral prometne zveze na Kitajskem nasprotoval pa je temu, da bi ameriški piloti sodelovali pri letalskih operacijah proti kitajskemu ozemlju, ali da bi ameriške pomorske sile podprle morebitne nacionalistične napade na kitajsko obalo.

V intervjuju, ki ga je objavila ameriška revija «Newsweek», izjavlja general William Chase, načelnik ameriške skupine vojaških svetovalcev in instruktorjev na Formozi, da bi Cangkajškove sile v sedanjem položaju lahko izkrcale na kitajski obali eno divizijo in jo tam obdržale tri dni. Za obsežnejšo in daljšo operacijo pa potrebujejo nacionalistične sile opremo in boljšo izvežbanost. General Chase meni, da Cangkajšek v nobenem primeru ne bi mogel sprožiti prave ofenzive brez podpore ameriške mornarice, ki bi jo potreboval za artiljerijsko podporo in za preskrbovanje. Predstavnik Cangkajškove vlade Cengčuanghuan pa je izjavil da bodo nacionalistične čete «sprožile protiofenzivo, ko bodo imele v svojo korist čas, kraj, priložnost in vse ostalo»

Selwyn Lloyd o pogajanjih z Egiptom

LONDON, 4. — Na vprašanje v zvezi z izjavami egiptovskih funkcionarjev glede umika britanske vojske s področja Sueškega prekopa, je minister Selwyn Lloyd danes odgovoril: «Nekateri zastopniki egiptovskih oblasti so nedavno namignili na obnovo gverile na področju prekopa v primeru, če ne umaknemo naših čet. Uradna egiptovska politika je doseči umik britanske vojske s pogajanji in je zato britanski veleposlanik v Kairu po navodilu zunanjega ministra glede na značaj teh izjav sporočil egiptovski vladi, da se lahko pogajanja o splošnem sporazumu vodijo samo v vzdušju vzdržnosti. Prepričan sem, da se s pametnimi razgovori lahko doseže za obe strani sprejemljiv sporazum. Egiptovski zunanji minister je poslal britanskemu zunanjemu ministru zagotovilo, da je namen egiptovske vlade doseči ureditev z razgovori. Niti grožnja s silo niti uporaba sile ne bi dosegla ničesar in samo ovirala dosego ciljev obeh držav».

Kje je «Mirella»?

SUEZ, 4. — Petrolejska ladja «Mirella», ki prevaža perzijski petrolej, bi morala priti danes popoldne v Suez. Vendar se ladja niti pozno zvečer ni prikazala in tudi ni sporočila, kje je. Njena radijska postaja se sploh ne oglaša. Kot je znano, so pri prvem poskusu prevažanja iranskega petroleja Angleži ustavili panamsko ladjo «Rose Mary» in jo zapeljali v Aden.

Z zločini se ne rešuje nacionalno vprašanje

poudarja Josip Vidmar, predsednik OF - „Borba": Atentat v Gorici dokazuje neresničnost De Gasperijeve trditve, da uživajo Slovenci v Italiji vse pravice

BEOGRAD, 4. — Jugoslovanska javnost je z ogorčenjem sprejela vest o terorističnem atentatu na slovensko gimnazijo v Gorici. To dejanje dokazuje — poudarjajo politični krogi v Beogradu — da v Italiji ponovno dvigajo glavo fašistični elementi, ki za svoje zločinske akcije proti Slovencem uživajo podporo italijanskih iredentistov in indirektno tudi italijanskih uradnih krogov, ki s svojim stališčem do Jugoslavije in slovenske manjšine v Italiji dajejo potuho fašističnim elementom. Teroristična dejanja goriških fašistov so še posebno vznemirila slovensko javnost.

«Z obžalovanjem gledamo na «herojska dejanja» in dvatisočletno kulturo, ki jo tako pogosto poudarjajo šovinistični elementi, ki s takimi zločini skušajo reševati nacionalno vprašanje, oziroma bolje rečeno, svojo nacionalno nestrpnost» — izjavija v današnji «Borbi» Josip Vidmar, predsednik OF Slovenije, v zvezi z atentatom v Gorici. «Toda to je samo del tega, kar občutimo ob tem nasilju, ki predstavlja grobo kršitev italijanske ustave in mirovne pogodbe z Italijo, nadaljuje Josip Vidmar. Kako bodo v Italiji spoštovali ustavo, to je njihova stvar, toda ni njihova stvar njihov odnos do mirovne pogodbe. Zdi se mi, da je naša dolžnost in ne samo pravica, da opozorjmo svetovno javnost na zločine, ki se stalno ponavljajo proti našim rojakom na drugi strani meje. Tako ravnanje ne kali samo odnosov med dvema narodoma, temveč lahko postane prej ali slej resna nevarnost za mir v tem delu Evrope», zaključuje Josip Vidmar.

«Borba» pa ugotavlja v svojem komentarju, da se fašistične metode proti Slovencem uporabljajo že, odkar se je končala vojna. Atentat v Gorici dokazuje vso neresničnost trditev De Gasperija, da uživajo Slovenci v Italiji vse pravice. «Borba» ugotavlja, da zadnji dogodki dokažujejo, da Italija nima namena izboljšati položaj slovenskega življa in mu omogočiti tako enakopravnost, kakršno uživajo Italijani v Jugoslaviji».

«Tako ravnanje, zaključuje «Borba», še bolj utrjujejo prepričanje naših ljudi, da se italijanski vladajoči krogi ne nameravajo odpovedati starim imperialističnim aspiracijam proti Jugoslaviji. Ravnanje s Slovenci v Italiji je najboljša ilustracija njihovih namenov proti Jugoslaviji», zaključuje «Borba».

Poslanik dr. Pavle Gregorič odpotoval včeraj v Rim

BEOGRAD, 4. — Nocoj je odpotoval iz Beograda v Rim novoimenovani opolnomočeni minister in izredni poslanik Jugoslavije v Italiji dr. Pavle Gregorič.

Skrivnostna zadeva italijanskega župana

RIM, 4 — Se vedno se nadaljuje iskanje župana iz vasi Battipaglia, Lorenza Raga, ki je pred 14 dnevi v čudnih okoliščinah skrivnostno izginil. Policija je že zavrgla razne hipoteze in gre zdaj po novi sledi: bojijo se, da je Rago postal žrtev tolpe mednarodnih tihotapcev, s katerimi je bil «v poslovnih zvezah». Težko pa je reči, ali je bil ubit ali ugrabljen.

Glavni inšpektor italijanske javne varnosti Messana je prišel v Salerno, da bi vodi preiskavo; danes je v navzočnosti državnega tožilca in sodnega izvedenca izvršil pregled v Battipagli.

Karabinjerji so v zadnjih dneh aretirali številne osebe, tudi v zvezi z zločinom, ki je bil izvršen lani na avtomobilski cesti Neapelj-Pompeji, kjer so našli šoferja Vita Parlata mrtvega v njegovem avtomobilu. Policija je takrat izrazila mnenje, da je bil zločin «znanstveno popoln»; najti niso mogli prav nobenega sledu

Sovjetski odgovor glede Avstrije

LONDON, 4. — Predstavnik zunanjega ministrstva je danes sporočil, da je sovjetski poslanik v Londonu Gromiko sporočil zahodnim vladam odgovor na vabilo za konferenco namestnikov zunanjih ministrov, ki naj bi razpravljali o državni pogodbi z Avstrijo. Sestanek naj bi se začel v petek pod predsedstvom ameriškega predstavnika.

V pariških dobro obveščenih krogih se je izvedelo, da je Gromiko sporočil, da sovjetska vlada sprejema vabilo, da pa je postavila nekatere pridržke glede nekaterih strani tega vprašanja.

RAZGOVORI K. POPOVIĆ-STEFANOPULOS

Danes je grški zunanji minister gost predsednika republike maršala Tita na Brionih «Važnejše je realna vsebina sodelovanja kot formalni pakt», je poudaril K. Popović

Maršal Tito povabljen na obisk v Turčijo

BEOGRAD, 4. — *Agencija Tanjug poroča, da je vodja turške parlamentarne delegacije, ki je na prijateljskem obisku v Jugoslaviji, med svojim obiskom na Brionih v imenu predsednika republike Turčije Bajarja povabil predsednika republike maršala Tita, naj obišče Turčijo. Maršal Tito se je za povabilo zahvalil in izjavil, da se mu bo odzval, čim mu bodo možnosti dovoljevale.*

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 4. — Danes popoldne je bil v državnem tajništvu za zunanje zadeve prvi sestanek državnega tajnika za zunanje zadeve Koče Popoviča z grškim zunanjim ministrom Stefanopulosom. V uradnem poročilu je rečeno, da so med razgovori, ki so potekali v ozračju prijateljstva in medsebojnega razumevanja, izmenjali mišljenja o vseh vprašanjih, ki zanimajo obe državi.

Nocoj je grški zunanji minister Stefanopulos odpotoval s svojim spremstvom na Brione, kjer ga bo sprejel predsednik republike maršal Tito.

Državni sekretar Koča Popović je na čast dr. Stefanopulosu priredil nocoj v prostorih zveznega izvršnega sveta svečan sprejem. Sprejema so se udeležili podpredsedniki zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj, Aleksander Rankovič in Moša Pijade, predsednik zveznega sveta ljudske skupščine Vladimir Simič in drugi jugoslovanski državniki in člani diplomatskega zbora.

Koča Popović je priredil danes tudi svečano kosilo na čast grškemu zunanjemu ministru. Kosila so se udeležili vsi člani spremstva, podpredsednik jugoslovanskega zveznega sveta Moša Pijade, številni člani izvršnega sveta ter druge visoke politične osebnosti. V zdravljici grškemu gostu je Koča Popović poudaril globoko razumevanje in zaupanje v skupno sodelovanje Grčije in Jugoslavije za ohranitev miru in neodvisnosti na Balkanu in v svetu. «Dejstvo, da grozi ista nevarnost od istega napadalca, nam narekuje, da si prizadevamo s skupnimi močmi zavarovati neodvisnost in celovitost naših držav. Ti naši napori so usmerjeni izključno v ohranitev naše svobode in neodvisnosti. Ti napori ne ogrožajo neodvisnosti nikogar, niso pa v prilog tistim silam in tistim krogom, ki kujejo agresivne načrte proti nam. Nedvomno je, je nadaljeval Popović, da bomo v nadaljevanju prijateljstva našli ustrezne oblike za uspešno sodelovanje in sporazumevanje, kar nam bo najučinkovitejše služilo za zaščito naših narodnih interesov in miru na Balkanu ter v Evropi. Naši državni voditelji so čestokrat poudarjali, da je mnogo važnejša realna vsebina sodelovanja kakor pa formalni pakt».

V odgovoru na zdravico je grški zunanji minister izrazil svojo toplo zahvalo za prisrčni sprejem in gostoljubnost, na katero je naletel v Jugoslaviji. «Priložnost, da se lahko seznanim z vašo državo in da stopim v osebni stik z njenim vodstvom, a še posebno z njenim voditeljem maršalom Titom, vse to predstavlja novo etapo v srečnem razvoju odnosov med našima dvema državama», je poudaril Stefanopulos. «V medsebojnem sodelovanju smo dosegli precejšnje rezultate, ki stremijo za ohranitvijo svobode, neodvisnosti in integritete naših držav. Mi se zavedamo, da nam grozi ista nevarnost. Zavedamo se tudi, da moramo s skupnimi napori zagotoviti obrambo svojih dežel. Upamo, da bodo pri tem sodelovali vsi narodi, ki jih vodita isti duh in razpoloženje kot nas. Napori Jugoslavije, Turčije in Grčije za ohranitev neodvisnosti in miru na Balkanu — je zaključil Stefanopulos, — so naleteli na veliko zanimanje in popolno razumevanje

Grški zunanji minister STEFANOPULOS

vseh svobodoljubnih narodov, ki iskreno želijo, in v to sem prepričan, uspeh našim prizadevanjem za obrambo miru v svetu, a še posebno na tem področju, za obrambo katerega smo odgovorni mi».

Vsi atenski listi prinašajo poročila svojih dopisnikov iz Beograda, v katerih poudarjajo, da so jugoslovanski uradni krogi, tisk in ljudstvo priredili zunanjemu ministru Stefanopulosu prisrčen sprejem tako na meji kakor v Skoplju in v Beogradu. Listi posebno poudarjajo zelo prijateljsko ozračje, v katerem je bil pričakan grški minister. Listi poleg tega prinašajo tudi komentarje o začetku razgovorov med grškimi in jugoslovanskimi funkcionarji.

Poluradni «Messager d'Athene» piše, da grško javno mnenje spremlja z največjim zanimanjem in zaupanjem grško - jugoslovanske razgovore v Beogradu. Ti razgovori, pravi list, bodo lahko samo uspešni. Dva naroda lahko mnogo služita stvari miru in varnosti v svetu. List «Atinaiki» pa pravi, da so se grški in jugoslovanski razgovori vršili v zelo optimističnem ozračju. List sodi, da bodo razgovori dosegli popolno soglasje glede sklenitve regionalne trojne zveze.

B. B.

Ti streti me moreš, potreti nikdar,
usode sovražne besneči vihar!
SIMON GREGORČIČ

TRŽAŠKI DNEVNIK

Danes, četrtek 5. februarja
Agata, Malina
Sonce vzide ob 7.23 in zatone ob 17.16. Dolžina dneva 9.53. Luna vzide ob 24.00 in zatone ob 9.28.
Jutri, petek 6. februarja
Doroteja, Zvezdodrag

PO ŠESTIH DNEH BORBE V PRISTANIŠČU

DANES POOSTRITEV STAVKE uslužbencev Javnih skladišč

Vso odgovornost za veliko gospodarsko škodo nosi ravnateljstvo, ki ga vsa javnost obsoja - Tudi delavci v CRDA ne odnehajo

Stavka delavcev in nameščencev Javnih skladišč se nadaljuje in še nič ne kaže, da bo prišlo do sporazuma z ravnateljstvom. Včeraj so se uslužbenci Javnih skladišč ponovno zbrali na sedežu Delavske zbornice. Tu so sklenili, da se z današnjim dnem ob 7. uri stavka še poostri in da se je bodo udeležile še nekatere skupine delavcev, ki so bile doslej pooblaščene delati. Tako bodo sedaj stavkali tudi bolničarji, delavci, ki dobavljajo ladjam vodo, elektricisti itd. Na skupščini so sprejeli tudi poziv delavcem notranjih podjetij Parmigiani, Reggente, Contento in drugih, naj ne opravljajo več del, ki so naloga delavcev Javnih skladišč, ter naj se ne ustrašijo raznih groženj. Prav tako so pozvali tudi zasebne čuvaje podjetja Rovis, naj opravljajo samo svoj posel.

Medtem pa so tudi včeraj poslali na delo civilne uslužbence angloameriških vojaških sil. Povsod, kjer bi morali pristaniški delavci delati skupaj s temi uslužbenci, so raje zapustili delo. Pričakujejo tudi, da bodo stopili v stavko vsi delavci pristaniških družb, kar je že več dni zahteva delavcev Javnih skladišč, kajti drugače ne bo stavka popolna in bo težko prisiliti ravnateljstvo k pogajanjem. Po nekaterih vesteh se bo v petek sestal upravni svet Javnih skladišč, istega dne ob 15.30 pa se bodo delavci in uradniki ponovno zbrali na skupščini. Na včerajšnji skupščini so še prav posebej pohvalili uradnike, ki so pokazali svojo solidarnost, čeprav so že dobili periodične poviške. Število stavkokazov je namreč zelo majhno.

Ob veliki škodi, ki jo stavka povzroča prometu v pristanišču, je trma ravnateljstva, ki noče ugoditi upravičenim delavskim zahtevam, vredna najostrejše obsodbe. Tako ravnanje ne obsojajo le prizadeti uslužbenci, marveč vsa tržaška javnost, ki ne more razumeti vse te trmoglavosti in tega nerazumevanja za tržaške gospodarske interese. Delavci se tudi čudijo, zakaj vsi parniki zaradi stavke odhajajo, ko je vendar znano, da čakajo v primeru burje tudi cel teden pred pristaniščem.

Med vsemi delavci vlada kljub dolgemu trajanju stavke velika odločnost in borbenost in ne marajo popustiti, dokler ne dosežejo svojih pravic. Tega bi se morale zavedati tudi oblasti, ki so zastopane v upravnem svetu Javnih skladišč, sicer bodo delavci upravičeno mislili, da se za to nepopustljivostjo skrivajo razne spletke in špekulacije.

* * *

Tudi stavkovno gibanje delavcev CRDA se še vedno nadaljuje in delavci ne opravljajo nadur. Če ne bo vodstvo popustilo, bodo delavci prihodnji ponedeljek svoje gibanje ponovno zaostrili.

NA SINOCNJI SEJI OBCINSKEGA SVETA

Izglasovan proračun miljske občine za l. 1953

Sinočnja seja občinskega sveta v Miljah je bila bolj kratka kakor prejšnje. Po čitanju zapisnika je župan omenil veliko vremensko nezgodo v severnih evropskih državah in predlagal odboru, naj bi poslali telegram prizadetim državam ter pozvali prebivalstvo miljske občine, naj da svoj prispevek za pomoč prizadetim. Vsi svetovalci so odobrili županov predlog. Prispevke bo pobirala občinska dobrodelna ustanova.

Sledila je razprava o izrednih postavkah občinskega proračuna, ki je bil v celoti sprejet. Tov. Vatovec je izjavil, da glasuje za proračun toda z opombo, da je glasoval med razpravljanjem proti nekaterim postavkam. O proračunu miljske občine za leto 1953 bomo obširneje pisali v posebnem članku. Občinski svet je nato odobril sklenitev pogodbe med občino in podjetjem Cronos za postavitev treh javnih ur v Miljah.

Občinska uprava bo krila samo stroške za napeljavo (85.000 lir) in vzdrževanje električnega toka, po osmih letih pa bodo ure prešle v last občine.

O proračunu občinskega prevozniškega podjetja ACNA in uprave občinskega vodovoda bodo razpravljali na prihodnji seji.

Splovitev ladje za Indonezijo v Tržiču

Danes zjutraj bodo v ladjedelnicah CRDA v Tržiču splovili mešano tovorno - potniško ladjo «Nayda». Ta ladja spada v naročilo indonezijske republike. Tako grade sedaj v Trstu in Tržiču 10 sličnih ladij manjše tonaže za obalno plovbo za potrebe Indonezije. Tržaške ladjedelnice so dobile to naročilo na mednarodnem natečaju, ker so ponudile najboljše pogoje.

Obvestilo lastnikom zemljišč v coni B

Kmečka zveza v Trstu obvešča vse dvolastnike, ki posedujejo svoja zemljišča v coni B, da so se s 1. februarjem t. l. pričele izdajati nove dvolastniške knjižice.

Za vsa pojasnila naj se prizadeti zglasijo na sedežu Kmečke zveze v Trstu, Ul. Filzi 10.

Osvobodilna fronta

SEJA IZVRSNEGA ODBORA OF

Danes, v četrtek 5. t. m., ob 19.30 bo seja izvršnega odbora OF v Ul. R. Manna 29.

SEKTOR SV. JAKOB

Sestanek odbora sektorja Sv. Jakob bo danes, dne 5. t. m., ob 20. uri v običajnih prostorih.

TUDI V TRSTU JE V POLNEM TEKU

AKCIJA ZA POMOČ ŽRTVAM poplav v severozahodni Evropi

Ponesrečenci potrebujejo predvsem obleke, odeje in zdravila - Tržaška krvna banka bo poslala kri in svoje zdravnike

Strašna elementarna nesreča, ki je zadela velike predele Holandske, Belgije in V. Britanije in ki je zahtevala že doslej nekaj tisoč mrtvih in pogrešanih ter spravila ob vse več stotisoč nesrečnih ljudi, je močno odjeknila po vsem kulturnem svetu. Po skoraj vseh evropskih državah so se začele akcije za pomoč prizadetim, od vseh strani prihajajo solidarnostni izrazi sočutja z nesrečnim ljudstvom prizadetih pokrajin. Tudi naše mesto, ki je vedno potrdilo svoj globoki človečanski čut, kadar je šlo za pomoč trpečim ljudem, se je spontano pridružilo tudi tej splošni akciji v prid žrtev katastrofalnih poplav v severozahodni Evropi. Poleg izrazov sočustvovanja in solidarnosti s prizadetimi, ki so jih sporočili tržaški civilni predstavniki v imenu prebivalstva, se je v Trstu začelo tudi zbiranje materialnih sredstev, predvsem oblačil, odej, zdravil in denarja, ki bodo odposlana v prizadete kraje. Glavni zbiralni centri so pri raznih postajah Rdečega križa, v teku pa je tudi nabiralna akcija na pobudo tržaškega radia, ki je do včeraj zvečer dosegla vsoto 250.000 lir.

Ker so iz prizadetih krajev sporočili v svet, da zdravstveni centri nujno potrebujejo kri, je včeraj Tržaška krvna banka sklenila, da bo tudi ona poslala kri. Ker pa so njene krvne rezerve trenutno izčrpane, se obrača na vse tržaške krvodajalce, da se čimprej zglase na njenem sedežu ter darujejo kri, ki bo lahko rešila življenje številnim žrtvam strašne elementarne nesreče. Tržaška krvna banka bo poslala, če bo potrebno, na Holandsko tudi svoje zdravnike.

Ko tudi mi vabimo prebivalstvo, da se po svojih močeh odzove klicu človečanske vesti in pokaže svojo globoko socialno zavest, pa ne moremo mimo dejstva, da skušajo tudi iz te, zgolj humane in vzvišene akcije, nekateri kovati politični kapital. Mislimo predvsem na župana Bartolija, ki pošilja v svet tako sestavljene brzojavke, da se ni mogoče otresti vtisa, da jih je poslal žrtvam poplav samo zato, da je lahko v njih obesil na veliki zvon svoj italijanski iredentizem.

Film o delovanju tržaške krvne banke

Kratka tiskovna konferenca šefa krvne banke prof. Langa

Vodstvo tržaške krvne banke je imelo sinoči kratko tiskovno konferenco, povezano z obiskom conskega predsednika dr. Palutana, ki je dal simbolični začetek dokumentarnemu filmu, katerega bo snemalo osebje krvne banke, s pomočjo aparature kinematografskega odseka predsedstva cone. Film, ki bo gotov približno v dveh mesecih, bo prikazoval zgodbo majhne deklice, ki ji rešijo življenje s krvjo, hranjeno v posebnih steklenicah krvne banke, katero so prostovoljno darovali Tržačani sami. Film ima namen prikazati delovanje krvne banke, ki si je s svojim res požrtvovalnim delom v korist vsega prebivalstva, pridobila spoštovanje in ugled pri nas in v svetu ter pripraviti prebivalstvo, da bi se pozivom te v čim večjem številu odzivalo.

Krvna banka, ki deluje v majhnih in neprimernih prostorih glavne bolnice, je od svoje ustanovitve dalje že v mnogočem razširila svoje delovno področje: v zadnjem času si je nabavila poseben aparat, s katerim ji bo omogočeno izločiti iz krvi posebne ploščice, kar bo za preprečitev raznih večjih krvavitev izredne važnosti.

Prof. Lang, ki vodi že od začetka krvno banko in ki je tudi na včerajšnji konferenci v kratkih besedah obrazložil delovanje te banke, je poudaril, da je uspeh njenega delovanja odvisen predvsem od razumevanja Tržačanov.

Pogreb matere slovenskega mučenika

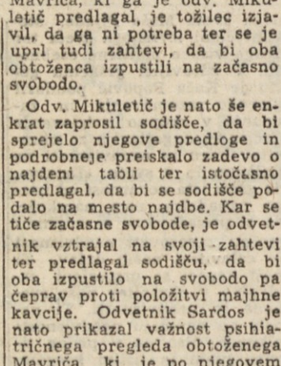

Včeraj popoldne smo spremili na zadnji poti tov. Lucijo Škamperle, mater našega mučenika Slavka Škamperla. Spominu zavedne slovenske žene so se razen sorodnikov, znancev in velikega števila Svetoivančanov poklonili tudi zastopniki Zveze primorskih partizanov in Antifašistične slovansko-italijanske ženske zveze.

Užaloščenemu soprogu Antonu, in ostalim sorodnikom izrekamo ob bridki izgubi naše iskreno sožalje.

IZ JUGOSLOVANSKE CONE STO

Obsežna fluorografska akcija v koprskem okraju

Pregledani bodo vsi prebivalci stari nad 15 let

Danes se je v koprskem okraju začelo množično rentgensko slikanje, ki bo trajalo do 12. marca. To delo bosta opravljali dve fluorografski ekipi iz zdravilišča za tuberkulozne bolnike na Golniku. Prva ekipa bo rentgensko slikala s stabilnim aparatom po mestih in večjih centrih, druga, potujoča ekipa, pa po vaseh in zaselkih.

Pregledani bodo vsi prebivalci od 15. leta dalje. Po dosedanjih podatkih občinskih ljudskih odborov pride v poštev za slikanje skoraj 30.000 ljudi. V zvezi s to akcijo so bila po nekaterih vaseh že zdravniška predavanja. Sinoči pa je o tem predaval v Kopru tudi dr. Ferfoglia. Prav tako pa pošiljajo občinski ljudski odbori vsem prebivalcem pozive, da ne bo izostal nihče od tega, za splošno zdravstvo tako važnega pregleda. Seveda je rentgensko slikanje brezplačno. Ta zdravstvena akcija, pri kateri sodelujejo poleg ekip z Golnika tudi domači strokovnjaki, bo stala več milijonov dinarjev.

Italija naj vrne odnesene zgodovinske spomenike

Predstavniki Zgodovinskega društva iz Kopra so včeraj izročili Vojaški upravi ILA spomenico, v kateri ugotavljajo, da so italijanski oblastniki s privoljenjem nemških okupatorjev odnesli v l. od 1941 do 1944 v Italijo bogate koprske arhive in razne kulturne ter zgodovinske spomenike. V spomenici poudarjajo, da je po vseh mednarodnih pravnih predpisih edini pravni lastnik teh predmetov mesto Koper in prosijo Vojaško upravo JLA naj se odločno zavzame pri italijanski vladi, da bo vrnila nezakonito prisvojeno lastnino mesta Kopra.

Jubilej v Delavskih zadrugah

Sinoči so na sedežu Delavskih zadrug praznovali 40 let dela Marcella Tomasija, sedanjega nadzornika zadružnih prodajaln. Slavnosti so se udeležili predstavniki nadzornega odbora, ravnateljstva in seveda vsi kolegi.

Jubilantu so navzoči čestitali k uspešnemu delu ter mu poleg vožčil za bodočnost poklonili več praktičnih daril.

GLEDALIŠČE VERDI

Danes ob 20.30 II. predstava opere «La Medium» in «Amelia al ballo» z istimi igralci kot pri premieri.

V soboto ob 20.30 premiera Ponchiellijeve opere «La Gioconda». Danes zjutraj bodo v gledališki blagajni pričeli s prodajo vstopnic za edini koncert znamenitega pianista Jose Iturbija, ki bo v ponedeljek ob 21. uri.

Ljudska prosveta

PROSVETNO DRUŠTVO BARKOVLJE

Odborova seja bo danes 4. t. m. ob 20.45. Prisotnost vseh odbornikov je obvezna.

LJUDSKA KNJIŽNICA

je zaprta zaradi selitve. Otvoritev bomo naknadno javili.

PROSVETNO DRUŠTVO «Straža» - PLAVJE

Danes ob 18.30 bo v Cokovi dvorani Prešernova proslava. Vabimo vse vaščane.

Izleti

IZLET PDT

15. februarja smučarski izlet v Crni vrh. Vpisovanje v Ul. Machiavelli 13 od 18. do 19. ure še danes.

SMUCARSKI ZILET MLADINE

Vsi, ki so se prijavili za izlet v Crni vrh, ki bo 8. t. m., naj se oglasijo na sedežu v Ul. Machiavelli 13 do petka 6. t. m. ob 17. do 19. ure.

PROSVETNO DRUŠTVO «IVAN VOJKO» S PROSEKA-KONTOVELA

vabi na večer kulturnih filmov, ki bo v kino dvorani na Proseku jutri 6. t. m. Predvajal « bodo filmi: Dr. France Prešer... , «Razne vrste morskega riba va» in «Gozdovi naše bogastva».

SPORTNO DRUSTVO «ZARJA» V BAZOVICI

priredi danes izlet v Lokev na kulturno prireditev in pustno zabavo. Vabljeni so vsi športniki in simpatizerji.

Vpisovanje pri Tončku Kalc do petka 6. t. m. do 21. ure.

Razna obvestila

OBCNI ZBOR SPORTNEGA DRUSTVA «PRIMORJE»

20. februarja ob 20. uri bo v Gregorčičevi dvorani v Ul. Roma 15 občni zbor športnega društva «Primorje».

USTANOVNI OBCNI ZBOR FILATELISTICNEGA KLUBA

11. februarja ob 19. uri bo v prostorih SHPZ v Ul. Roma 15-II, ustanovni občni zbor kluba s sledečim dnevnim redom: 1. Otvoritev; 2. sprejem pravil; 3. sprejem proračuna; 4. volitve; 5. razno.

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

CIVILNE POROKE: kmet George Negrescu in gospodinja Evelina Hollinger, lekarnar Wilhelm Lazarus in publicistka Lidia Erber.

CERKVENE POROKE: narednik angl. voj. Harry Tuck Melton in uradnica Renata De Re, uradnik Rinaldo Merlini in gospodinja Silvana Tomasi, prodajalec Adriano Servilliani in šivilja Liliana Cernivo, krojač Augusto Padula in gospodinja Margherita Bellian.

UMRLI SO: 79-letni Antonio Gladulič, 84-letna Veronika Jurkovič, 60-letna Giovanna Vescovo por. Sisti, 81-letni Giuseppe Ferluga, 69-letni Massimiliano Cehovin, 59-letni Enrico Petrincich, 76-letni Giusto Godeassi, 43-letni Luigi Cigoj, 84-letna Anna Koschier vd. Lug, 69-letna Katarina Zajec por. Vremec, 91-letna Antonia Fragiacomo vd. Fragiacomo, 88-letna Elvira Battistini vd. Ceccarini.

SHPZ

priredi v nedeljo 8. t. m. ob 20. uri v AVDITORIJU v TRSTU

PREŠERNOVO PROSLAVO

Spored:
Slavnostni govor dr. Bartol Vladimirja.
Podelitev Prešernovih nagrad.
Koncert pevskih zborov.

Vstopnice po 100 lir se dobijo na sedežu SHPZ v Ul. Roma 15/II. od četrtka dalje od 9. do 18. ure.

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

V soboto 7. februarja 1953 ob 20. uri gostovanje v SKOFIJAH z Budakovo dramo

„METEŽ"

V nedeljo 8. februarja 1953 ob 15. uri gostovanje v SKOFIJAH z Goljevo mladinsko igro

„SNEGULJČICA"

DRUSTVO SLOVENSKIH SREDNJESOLCEV

vljudno vabi vse dijake in njihove sorodnike na

PRVI PLESNI VENČEK

ki bo v soboto 7. t. m. od 20.30 dalje v Ul. R. Manna št. 29.

Dobro založen buffet. Igra jazz orkester.

Vstop je dovoljen samo z vabilom, ki ga dobite na SHPZ v Ul. Roma št. 15/II. in v Ul. sv. Frančiška št. 20 v Zadružni tiskarni.

Danes, 5. februarja gostuje v KOPRU

Mestno gledališče iz Ljubljane, in sicer s popularno ameriško komedijo

„DRAGA RUTH"

ki so jo doslej z velikim uspehom predvajali po raznih odrih Slovenije.

SMUČARSKI IZLET v ČRNI VRH nad IDRIJO

dne 15. februarja 1953

Cena 800 lir

Odhod iz Trsta ob 5. uri zjutraj, prihod v Crni vrh ob 8.30 — Odhod iz Crnega vrha ob 18. uri, prihod v Trst ob 22. uri.

Vpisovanje še jutri pri «Adria-Express» Ul. F. Severo 5-b, tel. 29243

ADRIA EXPRES

ADEX IZLETI

15. FEBRUARJA IZLET V

LOKEV (pri Sežani)

Cena 1.000 lir

Vpisovanje do petka 6. februarja.

21. IN 22. FEBRUARJA ENOINPOLDNEVNI IZLET V

ILIRSKO BISTRICO

KNEŽAK in na PIVKO

21. IN 22. FEBRUARJA DVODNEVNI IZLET V

NOVO GORICO

Vpisovanje do 14. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

KINO

V TRSTU

Rossetti. 16.30: «Princ Sabu - tata» Sabu, Vittorio De Sica, Maria Mercander.
Excelsior. 16.00: «Talisman Kitajske», Ronald Reagan, Rhonda Fleming. Dramatičen barvni film.
Nazionale. 15.30: «Proč z vetrom», Clark Gable, Vivien Leigh. Barvni film. Popusti ne veljajo. Vsi prostori po 300 lir.
Fenice. 16.00 «Noč je moje kraljestvo». Jean Gabin.
Filodrammatico. 16.00: «Lokostrelec črnega kontinenta», barvni film. Sledi: «Na mejah sveta». Jutri: «Luisianski kralji».
Arcobaleno. 16.00: «Štiri rdeče vrtnice», Olga Villi, Jean Chabe, de Pascal, Fosco Giachetti.
Astra Rojan. 15.30: «Privid», Kirk Douglas, Lauren Bacall, Dorothy Day. Zadnja ob 22.
Grattacielo (Ul. Battisti 10). 16.00 «Izpoved gospe Doyle», Barbara Stanwyck, R. Ryan, Mladini do pod 16 let prepovedano. Zadnja predstava ob 22.
Alabarda. 16.00: «Marija Škotska», K. Hepburn, F. March.
Ariston. 16.00: «Grenak riž», Silvana Mangano, Raf Vallone. Zadnji dan.
Armonia. 15.30: «Pozor na moje narje», D. Martin, Levis C. Calvet. Zelo komičen film. Velika varietejska predstava.
Aurora. 16.00: «Sinovi se ne pro dajajo», Lea Padovani, M. Girazzia Francia, Jacques Sernas. Drama na eri, ki se bori za ljubezen sina.
Garibaldi. 15.30: «Prevara», Rhonda Gray, Gabriele Ferzetti, W. Pagis, T. Lattanzi. Skoro vse film je bil posnet v Trstu. Sodijo nogometne tekme Inter-Como in Juventus-Palermo ter prenos avtomobilske dirke v Argentini.
Ideale. 16.00: «Dve nogi... milijon», Maria Montez.
Impero. 15.45: «Kraljica brez krone», Danielle Darrieux, Jose Loder. Na splošno zahtevo danes. Jutri: «Smrt trgovskega potnika».
Italia. 16.00: «Izgubljene sanje», Annette Bach, Massimo Girotti, Constance Dowing. Ljubezenska dogodivščina.
Kino ob morju. 16.00: «Strahovi in tatovi», Totò, Fabrizi, Ninchi, Rossana Podesta. Komičen film.
Viale. 16.00: «Mož v črnem», Mitchell Redd.
Massimo. 16.00: «Ženske v neznanemu», Robert Taylor, Denise Darcel.
Moderno. 16.00: «Luisianski ribič», Mario Lanza, Katharine Grayson. Odličen glasbeni barvni film.
Savona. 15.00: «Poganska princesa», Esther Williams, Howard Keel. Barvni film.
Secolo. 16.00: «Salerno ob uri X», Dana Andrews, Richard Conte.
Ferroviario. 15.45: «Mar skozi srce», Lana Turner, Ray Milland.
Vittorio Veneto. 16.00: «Beograd v plamenih», June Allyson, Dick Powell. Zabavno.
Azzurro. 16.00: «Sijajni lopovi», Robert Ryan, Claire Trevor. Pustolovski barvni film.
Belvedere. 16.00: «General je odšel ob zori», Gary Cooper.
Marconi. 16.00: «Trgovci z upanja», Riccardo Montalban.
Novo cine. 15.00: «Ajlice v deželi čudežev». Barvni film.
Odeon. 16.00: «Zorrove zanke», W. Chiari, Vittorio Gassman. Komičen film.
Radio. 16.00: «Ana», Silvana Mangano in Raf Vallone.

RADIO

ČETRTEK, 5. februarja 1953

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA

254,6 m ali 1178 kc

13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.20 Od Triglava do Jadrana. 14.40 Domači zvoki. 17.30 Slovenski otrok zabavne glasbe. 17.40 Mladinske in istrske narodne pesmi v priredbah. 18.15 15' igra orkester Art Waner. 18.30 Iz lirike revolucije. 18.40 Pesmi iz ovoru dilne borbe. 19.00 Večerne vesti. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.40 Zadnja poročila.

TRST II.

306.1 m ali 980 kc-sek

7.15 Poročila. 7.30 Jutranja glasba. 11.30 Lahki orkestri. 12.30 Iz vsakega nekaj. 12.45 Poročila. Ženski duet in harmonika. Mozart: Sonata za violino in klavir bolo v C-duru. 13.47 Slovenske ritmične pesmi. 14.00 Poročila. 14.15 Lahke melodije. 17.30 Glasba na glasba. 18.15 Glasbena mladina. 18.45 Simfonična glasba. 19.00 Slovenska glasba. Vpisovanje na Pestra glasba Slovence. 19.20 Pritlikavec. 19.45 Poročila. 20.00 Prijetne melodije. 20.45 Komorna glasba. 21.00 Molière: Ljubezen zdravnika, komedija v 3 dejanjih; nato glasba. 22.30 Simfonična orkestra operna glasba. 23.15 Koncert solisti. 22.45 Glasba iz revij. 23.15 Poročila 23.32 Polnočna glasba.

TRST

11.15 Simfonični orkester. 12.30 Ženska ura. 12.30 Ritmi in melodije. 14.00 Uganite avtorja. 17.30 Otroška janka. 18.00 Ura glasbe. 21.00 Prokofjev, Wagner. Koncert za violino in Verde: «Lov na zaklada». 22.30 Koncert «Jubilee Singers». 23.15 Nočni harlem.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Opoldanski orkestri. 12.45 Iz spored. 12.30 Poročila. Igra godalna glasba. 13.15 Lahki orkestri. 14.00 Kvintet, poje Franc Koren. 16.00 Od melodije do melodije. 17.40 Narodne pesmi izvajajo ansambli in solisti. 16.00 Oddaja za kmete. 16.10. Koncert po željah. 17.50 Lahka glasba. 17.50 Partizanske spomini. 18.00 Filip Bernardin: Slovenske tizanske zgodbe. 18.40 Slovenske samospeve poje Vanda Gerlovič pri klavirju Pavel Sivic. 19.40 Igra Glasbena medigra. 20.10 Narodna Darko Skoberne. 21.00 Glasbena oddaja glasba. 21.00 Glasbena oddaja. komentarjem. 22.00 Poročila. 23.00 Plesna glasba.

«UNION»

svetovno znana zavarovalnica, ustanovljena l. 1828 je v TRSTU, UL. VALDIRIVO 14.

Iščemo zastopnike

MATERE, PAZITE NA SVOJE OTROKE

Dveletni otrok bi kmalu postal žrtev prometne nesreče

K sreči in po zaslugi prisebnosti šoferja bo maček okreval v enem tednu

Včeraj popoldne se je pripetila na Cesti del Friuli nesreča, ki pa na srečo ni zahtevala smrtne žrtve. Dve leti star Walter Contri iz Ul. Bonafata 40 je bil doma in ker mu starši niso v tistem trenutku posvečali posebne pozornosti, je odprl vrata in stopil na ulico v bližini Rumene hiše. Ko se je tako motovilil okrog, je iz Trsta privozil avto, ki ga je šofiral 22-letni Giovanni Volpi iz Nabrežine 144. Vozač je prepozno zapazil otroka, vendar je kljub temu takoj zavrl in na vso moč zavil na levo stran, kajti otrok je prav v tistem trenutku hotel prekoračiti cesto in se je skorajda zaletel v avto. Ob sunku je Contri padel na tla, šofer pa je skočil iz avta in otroka pobral. Očividci so poklicali mater, ki je z otrokom v naročju stopila v avto, ki je vse skupaj odpeljal v splošno bolnišnico. Malega ranjenca so sprejeli na 1. kirurškem oddelku, kjer bo zaradi poškodb na obrazu moral ostati od 7 do 8 dni.

Matere, pazite na svoje otroke!

Zaradi hazarda zaprta gostilna

Od 2. februarja do 2. marca bo zaprta gostilna na Ul. Romagna 30, katere lastnik je neki Rafael Bavčar. Ukaz o zaprtju gostilne je izdala policija, in sicer zaradi tega, ker je lastnik v gostilni toleriral hazardne igre.

Kamen na glavo

Z avtom Rdečega križa so včeraj ob 15. uri pripeljali v splošno bolnišnico 37-letnega Stanislava Ugrina iz Ceste del Friuli 213, katerega je službujoči zdravnik po pregledu odposlal na opazovalni oddelek. Ugrin je bil namreč poškodovan po glavi in se bo moral zaradi poškodb zdraviti od 6 do 8 dni, seveda če ne bodo nastopile komplikacije.

Ranjenec je ob svojem prihodu v bolnišnico izjavil, da je delal v tri metre globoki jami, in sicer v predoru na Senenem trgu. Ko je hotel jamo še nekoliko poglobiti, se je iz zgornjega dela nenadoma utrgal velik kamen in ga zadel v glavo: Ker je krvavel, so takoj poklicali avto RK, ki ga je odpeljal v bolnišnico.

Iz avta ukradli aktovko

Ker ni 41-letni Giordano Vedova zaprl vrat svoje «Aprilie» s ključi, so to okoliščino izkoristili tatovi, ki so iz omenjenega avta ukradli aktovko z raznimi dokumenti in čekovno knjižico banke «Credito Italiano». Vedova je namreč pustil svoj avto v Ul. E. Toti in stopil v neko skladišče po opravkih, ko pa se je vrnil, ni bilo aktovke nikjer več. Ni mu preostalo drugega, kot da je šel na policijo in prijavil tatvino, pri čemer je navedel, da trpi 10.000 lir škode.

OB URADNIH PODATKIH O LADJEVJU IN PROMETU RAZNIH PRISTANIŠČ

DISKRIMINACIJA PROTI TRSTU glede dodeljevanja ladjevja

Ob enakem tovornem prometu imajo Benetke trikrat več ladij, Genova pa ob niti enkrat večjem prometu kar dvajsetkrat več

V novem conskem proračunu za prvo polletje 1953 je nakazanih tudi precej sredstev za gradnjo ladij v tržaških ladjedelnicah in med drugim tudi fondi za zgraditev dveh ladij za Tržaški Lloyd. Ti dve v Trstu zgrajeni ladji bosta po dolgih letih ostali v domačem pristanišču in ne bosta, kot so vse do sedaj zgrajene ladje, odpluli na poslovilno vožnjo v Genovo. To je skromen uspeh, saj bo imel Trst konec 1954. leta dve novi moderni tovorni ladji.

S tem pa še zdaleka ne bo rešeno vprašanje tržaškega pomorstva in bo tržaško pristanišče ostalo v bistvu ravno tako slabo oskrbovano z ladjevjem, kot je že vsa povojna leta. Rešitev tržaškega pomorstva je edino v pravični in gospodarsko upravičeni razdelitvi ladjevja med različna pristanišča.

Uradni podatki o ladjevju in prometu raznih pristanišč nam zgornjo trditev potrjujejo. Oglejmo si najprej, kako so razdeljene tovorne ladje, ki so najvažnejše.

V Trstu je vpisanih 54.529 ton tovornih ladij, v Benetkah 159.028 ton, v Genovi 985.425 ton, v Neaplju 257.947 ton in končno v Rimu, ki nima niti lastnega pristanišča, 136.038 ton.

Če upoštevamo tovorni promet vseh omenjenih pristanišč in ga primerjamo s tržaškim, ugotovimo, da imajo Benetke trikrat več ladij kot Trst, tovorni promet pa je skoro enak, Genova ima ladij skoraj dvajsetkrat več, promet pa ni niti enkrat večji in končno ima Neapelj petkrat več ladij, njegov promet pa je v primerjavi s tržaškim samo za 150 odstotkov višji.

Diskriminacija proti Trstu je očitna in je ne more nihče zanikati.

Zanimivo pa je, da ni zapostavljen samo Trst temveč tudi vsa ostala pristanišča, ker je pač Genova velika riba, ki živi na račun malih.

Tako ima Genova sedemkrat več ladij kot Benetke, prometa pa samo dvakrat več. Promet Neaplja je samo za nekaj malega manjši kot promet Genove, ladij pa ima severno pristanišče štirikrat več.

Razdelitev tovornih ladij nas prepričuje, da se v Italiji vse dela v korist velikih monopolistov, ki prevladujejo v Genovi in deloma tudi finančnih «veleumov», ki gospodarijo v Rimu. Kako bi si tudi drugače mogli razlagati rimski pomorski register, ko je vendar Rim mesto na suhem, brez morja, če ne s koristmi velikih finančnih skupin.

Isto sliko kot pri tovornih ladjah dobimo pri potniških in mešanih. Razlika je samo v tem, da se primerjave za Trst skoraj ne splača delati, ker je v Trstu vpisanih komaj 9.664 ton potniškega ladjevja, kar zadostuje za obalno plovbo z «Vettor Pisani», «Italo» in sličnimi starimi barkami. O veliki prekomorski plovbi v takih pogojih v Trstu sploh ni govora.

Razlike pa so tudi pri tovrstnem ladjevju vnovič v korist Genove. Tako ima Genova na primer 2,6-krat več potniškega ladjevja kot Neapelj. Potnikov pa gre skosi Genovo le za 20 odst. več. Skoraj ni treba poudarjati, da ima tudi večni Rim lepo potniško brodovje, ki znaša kar 60 tisoč ton.

Če potniško ladjevje Trsta ne zanima preveč ker ni naravnih pogojev za razvoj potniškega pomorskega prometa, je pa naše mesto toliko bolj zainteresirano na petrolejskih ladjah.

V tržaškem pomorskem registru je vpisanih komaj 3.678 ton petrolejskega ladjevja: pet manjših petrolejskih ladij izmed katerih samo ena preseže 500 ton in 1.303-tonska petrolejska ladja «Zaule» zgrajena 1919. leta.

Promet z mineralnimi olji se v Trstu vedno bolj razvija, saj sta čistilnici «Aquila» in «Esso» skoro edini podjetji, ki še nista zabeležili nobene krize in dvigata proizvodnjo iz leta v leto, tako da po uradnih italijanskih trditvah pokrivata velik del italijanskih potreb po bencinu in ostalih izdelkih iz mineralnih olj.

V Trst ne vozijo mineralnih olj tržaške ladje, s tržaškimi mornarji. Ta promet so prevzele ladje z apeninskega polotoka, pri čemer seveda dobro služijo.

Trst ima bednih 3.678 ton petrolejskega ladjevja, zato pa ima Genova tudi tu večino 429.284 ton petrolejskega ladjevja, Benetke 67.348 ton, Neapelj 64.714 ton in seveda tudi Rim 92.981 ton.

Nepravilna razdelitev ladjevja med razna pristanišča je na dlani. Če že Italija v Trstu gospodari, bi mu morala nuditi vsaj toliko, kolikor nudi Genovi, Benetkam, Neaplju in Rimu. Zahteva po pravični razdelitvi brodovja je utemeljena in bi uresničitev te zahteve največ pripomogla k rešitvi neštetih perečih gospodarskih in socialnih vprašanj in odstranitvi bede v našem mestu.

IZPRED PRIZIVNEGA SODIŠČA

SODIŠČE SE BO PONOVNO BAVILO s fantastično zgodbo begunca Šoštarja

Nerazjasnjene okolnosti v zvezi z „najdbo" neke evidenčne tablice - Sodišče delno sprejelo zahteve obrambe

22. septembra lanskega leta je tukajšnje sodišče obsodilo tri osebe in sicer Josipa Mavriča, Rudolfa Zorzuta in Alfonsa Dolharja, ki jih je obtožilo, da so hoteli ugrabiti begunca Zlatka Šoštarja, vsakega na 4 leta zapora ter na plačilo stroškov. Tedaj je sodišče nadalje odločilo, da zaplenjeni avto «Mercedes STT» vrne lastnikom.

Proti obsodbi je takoj vložil priziv državni tožilec, ki je zahteval, da sodišče spremeni obtožbo iz poskusa ugrabitve v ugrabitev ter da se zapleni vozilo. Tudi obramba je vložila priziv ter v motivacij navedla, ker so tedaj našli neko avtomobilsko tablo, razne predloge, ki naj bi razčistili to sumljivo in nejasno zadevo.

Odv. Mikuletič, ki je osebno preiskal komu je pripadla evidenčna tabla MI 11773, v svoji pismeni pritožbi ugotavlja:

1. Evidenčna tabla MI 11773 je bila na nekem «Topolinu» v Milanu 1936. leta, 1937. leta je vozilo zamenjalo v Trevisu evidenčno tablo: milanska tabla bi morala torej biti na prefekturi v Trevisu.

2. Ni znano, če je najdena tabla pripadla osebnemu vozilu ali tovorniku, ter ni nobenega poročila, če je tabla ponarejena. Vse to bi morala oblast razčistiti.

3. Na obeh straneh ceste, ki pelje v Skofije, so njive in vrtovi ter dve vrsti hiš. Kako je mogoče, da je tabla bila na tistem mestu, kakor bi hoteli prikazati Šoštarjevi pomočniki, kar tri mesece in sicer od 4. julija do 15. oktobra, ne da bi jo kmetje, zaposleni pri delu na poljih, nikoli ne opazili.

4. Tabla bi morala biti izpostavljena vremenskim neprilikam in brez dvoma bi morali biti na njej tudi vidni sledovi tega.

5. Na njej bi morali nadalje opaziti tudi sistem, s katerim naj bi bila pritrjena na originalno tablo vozila.

Odvetnik nato zaključuje, da vsa ta dejstva vzbujajo v njem sum, ki ga potrjuje dogodek, ki se je njemu pripetil ob koncu procesa novembra lanskega leta, ko je odvetnik čakal na hodniku na obsodbo. Tedaj so se mu približali begunci, katerim se je nato pridružil še Šoštar. Eden od teh mu je naravnost dejal: «Odvetnik, vi ste ostro napadli Šoštarja. To vam bo povzročilo nevšečnosti in bi vas lahko kdo napadel». Od begunca je odvetnik takoj zahteval ime, toda nekdo drugi mu je tedaj obrazložil, da to ni njegovo mnenje, pač pa da so te grožnje prišle iz ust beguncev, ki so prisostvovali razpravi. To dokazuje, da so begunci pripravljeni na vse, da zadostijo svojim nesrečnim nagonom povojne dobe.

Na včerajšnji razpravi je najprej določeni sodnik opisal dogodek ter potek preiskave in razprave. Takoj nato je prevzel besedo državni tožilec, ki je dejal, da je treba pravici na ljubo sprejeti

Slika nam kaže osem tekmovalcev, ki so zmagali s svojimi modeli avtomobilov na natečaju, ki ga je razpisalo združenje ameriških strokovnih avtomobilskih delavcev. Fantje se zadovoljno smejo, ker bodo dobili štipendijo, industrijci pa tudi, ker so na cenen način prišli do izredno originalnih zamisli novih avtomobilskih karoserij.

GOVORI NAM BOREC GRUDEN-BLISK, OBSOJEN NA DOSMRTNO JEČO:

"Morandija nisem poznal in sem prvič slišal njegovo ime ob aretaciji„

"Ne želim se opravičevati pred obtožbo, katero so si izmislili tisti, ki hočejo blatiti našo borbo"

Albin Gruden, ki ga je tržaško prizivno sodišče skupaj z njegovim tovarišem Pertotom pred kratkim obsodilo na dosmrtno ječo, ima šele 28 let in jih po zunanjosti ne kaže, kljub temu, da je v svojem še razmeroma kratkem življenju preživel marsikatero težko uro.

Začelo se je že v šoli, ko ni hotel pozdraviti italijanske zastave. Ko pa je šolo dokončal, mu je nabrežinski župan odklonil zaposlitev, ker mu je bil spomin na Grudnov nastop v šoli še vedno živo pred očmi.

Po dolgih letih čakanja so vendar Grudna sprejeli v tržaške ladjedelnice za mehanika. Toda tu ni ostal dolgo. Ko ga je nekega dne njegov «kapo» silil, naj dela bolj naglo, in ga je pri tem sunil s pestjo med rebra, mu je Gruden sunek vrnil. Na izhodu iz tovarne pa ga je čakala policija. Aretacijo so sledila zaslišavanja, pretepanje, na koncu pa so ga izpustili iz zapora in seveda tudi odpustili z dela.

Začela se je druga svetovna vojna. Albin Gruden je bil odeljen mornarici in bi moral služiti vojsko v Spezii, toda ni hotel boriti se za Mussolinija in za Italijo in vnovič je romal v zapor. Ko so marca 1943. leta zavezniki bombardirali pristanišče, so pri bombardiranju zadeli tudi oddelek zapora, v katerem je bil zaprt Gruden. Iz ruševin je Gruden ušel laže ranjen, pa mu je vseeno uspelo priti do doma in se priključiti narodnoosvobodilni vojski. Postal je komandir Kraške čete in vsa tržaška okolica, ves Kras in Vipava ga je poznala pod imenom Blisk.

Če bi hoteli navajati vsa junaška dejanja, ki jih je Gruden-Blisk sam, ali s svojo skupino izvršil, bi bilo predolgo, zato navedimo le nekaj epizod:

V juniju 1943. leta se je vžgalo zavezniško letalo, zadeto od sovražnika. Blisk je rešil oba pilota, ki sta se pri Banih spustila s padalom. Pri Crnem Vrhu nad Idrijo se je 40 bersaljerjev lotilo mladega kmečkega dekleta in njenega starega očeta. Blisk je z desetimi borci pognal bersaljerje v beg. Pri Pliskovci je Bliskova četa iz zasede napadla ter prisilila k predaji kolono 14 avtomobilov, polnih vojakov, ki so bili namenjeni na ropanje, ubijanje in požiganje, poznano pod imenom «rastrellamento». V avgustu 1943. leta so med vso italijansko vojsko tega področja razširili Grudnovo-Bliskovo fotografijo ter objubljali vojakom nagrado če bi jim uspelo zajeti Grudna - živega ali mrtvega. Z junaškimi dejanji Albina Grudna bi lahko še nadaljevali, toda že to, da je ob koncu vojne l. 1945 nosil že pet partizanskih odlikovanj, dokazuje, da je bil Gruden velik borec.

Prva leta po vojni se o Grudnu ni mnogo govorilo, dokler ni l. 1947 tržaško sodišče začelo proti njemu in njegovemu soborcu Pertotu razpravo, v kateri mu je sodišče naprtilo umor fašista Morandinija. Razprave in prizivi so se vrstili vse do pred kratkim, ko je tržaško prizivno sodišče definitivno zaključilo ta sramotni proces in potrdilo prejšnjo sodbo.

O tej obsodbi smo že pisali in povedali svoje mnenje. Tu bomo le v kratkem povedali kaj o tem misli Gruden sam:

«Vsa ta stvar me je v začetku precej vznemirjala, četudi je nisem razumel, da je tako resna. Zato tudi nisem nikoli govoril mnogo o njej. Toda zadnja revizija procesa proti meni in Pertotu pred prizivnim sodiščem v Trstu me sili, da končno spregovorim. Ne toliko zaradi tistih, ki so me obsodili, ker njihovo mnenje ni posebno važno, želim pa, da javnost zve, zakaj v resnici gre.

Pričelo se je že pred leti. Junija 1947. leta sem zvedel, da je moj oče bolan in sem ga hotel obiskati. Na poti skozi Salež sta stopila k meni člana civilne policije ter mi sporočila, da sem aretiran. Odvedli so me v preiskovalni zapor v Trst. Tam me je zasliševal inšpektor De Giorgi, ki vrši službo inšpektorja na policiji v Trstu še izpred vojne. De Giorgi me je zasliševal 6 dni in me je obtoževal nekih aretacij in umorov. Omenjal mi je imena, ki sem jih poznal, in imena, ki jih sploh nisem nikoli slišal. Spominjam se, da mi je nekega dne tudi postavil vprašanje, če sem poznal nekega Morandinija. Tedaj sem prvič slišal to ime. Tedaj in nikoli pozneje v času šestih mesecev preiskovalnega zapora pri Jezuitih. Proces proti meni je bil decembra 1947. Trajal je tri dni in pol. Ker policiji med mojim dolgem preiskovalnim zaporom ni uspelo najti nikakih dokazov za obsodbo, so me izpustili na svobodo. Lani septembra sem čital v časopisu, da se je na osnovi pričanj neke Dore Čok začela ponovna razprava proti Pertotu in meni. Obdolžena sva bila, da sva baje 3. maja 1945 aretirala Morandija, za katerim se je potem zgubila vsaka sled. Ne želim in niti ni potrebno, da se opravičujem pred tem sodiščem in pred to najbolj predrzno obtožbo, katero so si izmislili tisti, ki so proces inscenirali z določenim ciljem, oblatiti našo osvobodilno borbo.

Morandinija nisem nikdar poznal in nikoli nisem slišal za njega do moje aretacije, ko sem samo enkrat slišal med zaslišavanjem njegovo ime. Celo v vsem času mojega 6-mesečnega zapora ter tri dni in pol trajajočega procesa nisem slišal tega imena. Obtožnica temelji na pripovedovanju ene same priče, ki še zaradi političnе pripadnosti ne more biti objektivna, medtem ko se ne upošteva pričevanje Marija Čoka, ki je aretaciji Morandinija prisostvoval in ki ve, da nisva niti Pertot niti jaz, sodelovala pri aretaciji.

ZA UVELJAVLJENJE KOMORNE GLASBE

NOVA OBOGATITEV KONCERTNE SEZONE

Koncert pianistke Damjane Bratuževe in baritonista Vladimira Ruždjaka v Avditoriju

Komorni koncerti v strogo omejenem okviru šele začenjajo zavzemati med tržaško publiko mesto, ki jim gre. Mnogo truda je bilo in bo še trekomornega značaja priborili želeno domovinsko pravico in spoštovanje med našo publiko. Zadnja dva komorna koncerta z gotovostjo podpirata domnevo, da bo ta po izrazu in neposrednosti najgloblja glasbeno-tvorna veja našla tudi v bodočnosti obilo iskrenih prijateljev. Pravijo, da glasba bega tiste, ki je ne razumejo. Razumeti glasbo pomeni predvsem občutiti jo, vsrkati vase njeno lepoto in estetsko resnico. Navsezadnje: ali ni sleherna umetniška stvaritev tudi nova izpoved njehega tvorca? Predvsem osebna, potem pa še družbena. In še: glasba je pogosto prav zaradi svoje globine in spontanosti prvo znamenje nagnjenj, ki se poneje izražajo v besedah, nato pa v dejanjih.

Vse to naj bi bil obrobni prolog v kritiko, če se to dobronamerno pisanje lahko tako imenuje.

Ime pianistke *Damjane Bratuževe* je v ušesu rednega koncertnega obiskovalca že dobro svoj prizvok. Stilni razpon njenega sporeda je širok in bogat: od «stare klasike» Johanna Sebastiana Bacha do novega klasicista Bele Bartóka. Vmes zavzemajo mesta lirik Schubert, poet Chopin in mojster «mrtve lirike» Debussy. Parada štirih stilnih razdobij: zanimiva, morebiti na osebni ton uglašena izbira. Ker sta koncertirala dva solista, programska stilnost ni utrpela posebne škode.

Bachova Toccata v e-molu sodi v vrsto tistih mojstrovin, ki jih je avtor že sam imenoval «fantazije». Z njimi je v izraznem smislu posegel za sto let naprej. Prvi, meditativni del je Bratuževa kljub krepkim, moškim akcentom tolmačila za spoznanje prehitro, tako da fugirani del vendarle ni bil bachovsko prepričljiv. Morebiti je to drobno, bežno opažanje tolikanj osebno, da ga ne kaže jemati zares, a je prav da ga napišem. Ob Schubertovi sonati sem razmišljal o besedah nekega angleškega muzikologa, ki jih bom po spominu nespretno ponovil: «Kako je škoda, da še nismo v dobi, ko bo slehernu glasbeni tvorec imel svojega, edino svojega tolmača».

Romantična smer, posebno tista shubertovska nota klavirske reprodukcije, je Bratuževi mnogo bliže kakor kantorski Bach ali pa filigransko rezljani Mozart. Bach je miselno še premočan, Mozart bi bil verjetno premalo invenciozen. Osebni čustveni ton je, če pravilno presojam, uglašen na romantično izrazno zvočje Schubertovega kova. Ekspozicija in repriza prvega stavka sonate sta to potrdila, čeprav ju je povezovala bolj meditativno kakor oblikovno snovana izpeljava. Polni andante z mirno kantileno in bogato modulirani allegro sta dobajala že izrečeno domnevo, da bo romantika Schuberta, Schumanna in Chopina še najbolj poklicano stilno obdobje za iskanje svojega osebnega izraza.

Trije preludiji Chopina: lep intermezzo pred Debussyjevimi Odsevi v vodi. Za koncertnega pianista je treba precej poguma, če se loti Debussyja na klavirju, ki za to ni povsem primeren. Mislim, da je bil ton preoster in — če hočete — preozek. Tu ne pomaga še tako odtehtani in preizkušeni pritisk, niti ne ta ali ona tehnika — tonska substanca ostane ista. Po tej plati bi bil Debussy seveda lahko boljši. (Oprostite: recenzent si vselej lasti pravico izražati svoje neskromne želje na glas. In to je prav.) Brez ovinkov: Debussy je bil v vsej zvočni spektralnosti prepričljiv, izrazno tenkočutno tolmačen in tehnično odličen.

Prav tako pentatonalni, arhaični Bela Bartók, ki se v šestih romunskih narodnih plesih ni ustrašil niti klasičnega zadržka v čisto durovsko terco. Bratuževa ga je interpretirala v smislu močnega osebnega poudarka in slogovno prepričljivo.

Njena klavirska tehnika ima čvrsto bazo; roki sta izenačeni, v komolčnem in ramenskem pregibu prožni in samostojni. Kaj več bo povedala njena solistična bodočnost. Ni dvoma: vrata so na stežaj odprta!

Ime *Vladimirja Ruždjaka* v Trstu še ni zazvenelo (razen pred leti na nekem internem koncertu). Pozna ga koncertni oder Londona, Pariza in Švice, še bolje pa jugoslovanska publika. Tokrat ga je zmerno napolnjeni Avditorij doživel tako, da ga ne bo več pozabil. Od starega Angleža Henryja Purcella *(Since from my dear)* preko dveh najbolj znanih in skoraj že narodnih samospevov, «lieder», Franza Schuberta *(Ungeduld* in *Der Müller und der Bach)*, do pomembnega glasbenega ilirista Vatroslava Lisinskega *(Utočište* in *Ribar)* v prvem delu sporeda. Drugi del je navajal najprej B. Brittena *«Dve stari francoski pesmi»* in *tri črnske duhovne pesmi* (Negro spirituals). Potem še utemeljitelj skrbske glasbena drame, Petar Konjović, s samospevom «Živkova Taša».

Ob koncu programa smo spoznali koncertnega pevca Ruždjaka še kot resnega in prizadevnega skladatelja. Predstavil nam je tri vsebinsko zanimive, izrazno pestre samospeve na narodne teme. *(Snočka sam ti kesno, Zelena dobrava, Capljinski Tatari).* Občinstvo je potrpežljivo izsililo še dva dodatka. (Musorgski: *Nekoč je bil kralj* in Baranović: *Popevka).*

Vladimir Ruždjak je pravzaprav operni baritonist, torej solist, ki sodeluje v zagrebški Operi. Kadar govorimo o njegovem komorno - koncertnem udejstvovanju, pozabljamo na njegov odrski delež. Razpon njegovega delovanja je tolikšen, da njegova internacionalna kvaliteta nekje preseneča. Vladimir Ruždjak je precizen mojster samospeva. Tople, mehko nastavljene in izpeljane spodnje lege, zvočni odprti mezza voce in dramatični, kovinsko-svetli toni zgornjih leg so tako naravni, izrazno tako sočni in fini, da pomenijo za poslušalca neprecenljiv užitek in spoznavo. Pel je vse avtorje v originalu: Purcella in duhovne pesmi v angleščini, z zvočnimi konzonantnimi končnicami, Brittenovi dve stari francoski pesmi v originalu, z lepimi, naravnimi nosniki in Schuberta v za nianso pretrdem jeziku.

Kot koncertni solist se uveljavlja v smislu mnogih pozitivnih lastnosti, od katerih kaže omeniti dve najvažnejši: bogat in obsežen repertoar, ki sega od predklasikov do danes in umetniško, estetsko dognano predvajanje repertoarja skoraj vseh stilnih razdobij. Globoko, prav človeško iskreno podoživljanje slehernega dela je vokvirjeno v dovršeni tehnični preciznosti. Njegov nastop pomeni doživetje v vsakem smislu. Ne bo hude zmote, če rečemo, da je Ruždjak najbolj subtilen komorni solist v Jugoslaviji in da se kot tak z uspehom uveljavlja v inozemstvu. Neprecenljivo velika pevska kultura brez sence interpretacijskega pozerstva, bogata muzikalnost in do kraja dognana pevska tehnika, izrazna naslonitev na tekst in prednašanje tako imenovanega podteksta — resnično; sami superlativi, mimo katerih ni mogoče paradirati. Lepo in prav bi bilo, ko bi se nam kmalu predstavil na samostojnem koncertu in s stilnim programom.

Za klavirjem je bil pianist Gojmir Demšar. Tu in tam, posebno pod pedalom, je bil ton za drobec preveč intenziven. To pa verjetno gre na račun preostrega instrumenta. V glavnem je bila njegova spremljava diskretno uglašena na intonacijo solista.

Koncertna kronika tržaške Glasbene Matice je registrirala novo obogatitev. Krog *redne* koncertne publike se le širi, zato je nujno, da se repertoarna politika nadaljuje v tej smeri.

L. M.

Kaj sodijo v Londonu o filmih

Ugledni angleški tednik «Statesman and Nation» je za konec lanskega leta objavil rezultate ankete o desetih najboljših filmih, ki so jih gledali v Anglji lansko leto. Prvo mesto so prisodili Chaplinovemu «Luči z odra», na drugem mestu je japonski **«V gozdu»** (Rashomon), sledi francoski **«Zlata čeladа»**, na četrtem mestu je De Sicov **«Cudež v Milanu»**, peti je Renoirov **«Reka»**, ki je bil povečini sneman v Indiji in je predstavil svetu novo filmsko igralko Indijko Radho. Sesto mesto zavzema italijanski **«Za dva krajcarja upanja»**, njemu pa sledi mehiški **«Los Olvidados»**. Osmi je zopet japonski film režiserja Akira Korosawa **«Tora-No-O»**, deveti ameriški **«Zadnja postaja»**, deseto mesto pa si delijo kar štirje: mehiški **«Viva Zapata»**, ameriški **«Springtime in Italy»**, francoski **«Les Enfants Terribles»**, ki ga je režiral znani Cocteau ter prav tako francoski film **«Olivia»** režiserke Jacqueline Audry.

Angleški obiskovalci kinematografov torej lani niso imeli slabega okusa, pa tudi priložnost, da si ogledajo skoraj vse najlepše stvaritve filmske produkcije zadnjega časa.

Glasovali pa so tudi za priznanje velikim igralcem in režiserjem. Tudi rezultati tega glasovanja so kaj zanimivi.

Tako so prvo mesto priznali francoskemu režiserju **Autantu Lari** za scenarij in režijo filma «The Seven Deadly Sins». Na petem mestu je belgijski umetnostni zgodovinar in kritik **Paul Hessaeris** za svoj film «Od Renoira do Picassa». Sesto mesto šele je pripadlo filmskemu igralcu - in to **Geneju Kellyju** za igro v filmu «Dancing of the Rain». Njemu sledita že pokojna francoska mojstra - umetnika **Raimu** za svojo igro v filmu «Les Inconnus dans la Maison» in **Jouvet** za igro v filmu «Lady Panamo». Deveto mesto so prisodili italijanski igralki **Ani Magnani** za njeno igro v filmu «Vulcano». Deseto mesto zaseda angleški igralec **Ch. Laughton** za celotno svoje filmsko delo. Sele tem sledijo nato Marlon Brando, Carol Reed, David Lean, Disney in drugi.

Novi atomski reaktor

Ravnatelj atomske [illegible] v Harwellu, Sir John Cockroft, je izjavil včeraj v Londonu, da proučujejo gradnjo novega reaktorja s težko vodo, ki naj bi pospešil študije na področju jedrne energije in omogočil večjo produkcijo radioaktivnih izotopov.

Sir John je v svoji izjavi omenil dva smotra v razvoju jedrne energije. Predvsem stremijo za tem, da bi zgradili nove centre energije, ki naj bi ne bila predraga, istočasno pa povečali svetovne zaloge goriv.

Končno je Sir John opozoril, da nove centrale jedrne energije v začetku ne bodo visoko učinkovite, da pa bodo vseeno pomenile znaten uspeh in napredek. Te centrale bodo proizvajale energijo po ceni, ki ne bo višja kot so cene energije sedanjih central. Bistvena stvar pri vsem načrtu pa je po izjavi Sira Johna, da se s tem pridobijo izkušnje glede mnogih negotovosti, ki še obstajajo na tem področju.

PRED KRONANJEM ANGLEŠKE KRALJICE

S čim si lordi belijo glave

Važno vprašanje: lahko lorda zastopa družba z nepremičninami?

Če kdo želi letošnje poletje prisostvovati v Londonu slovesnosti ob kronanju angleške kraljice Elizabete, potem si mora že zdaj rezervirati sobo. Če pa bi rad gledal na eno izmed ulic, po kateri bo šel sprevod, je že zamudil.

«S televizijo ali brez televizije?» Vprašanje se postavlja zelo ostro. Nekateri trde, da bi bila skrunitev, ko bi v celoti prenašali po televiziji enega izmed najslovesnejših trenutkov v angleški zgodovini, ki ne bo odigral v westminstrski opatiji. «Zakaj naj bi ne bilo prenosa po televiziji, pravijo drugi, ko bo že vsa ceremonija posneta za film?»

Člani kraljevske hiše, ki so odgovorni za priprave, so nasprotni. Predvsem zato, ker se to še nikoli ni zgodilo, poleg tega pa tudi zaradi spominov na neki dogodek. Ob kronanju Edvarda VII. canterburyški nadškof, star čez 80 let, ni mogel več vstati, ko je pokleknil pred kralja. Mar bi televizijska kamera lahko pripela oči, ali pa bi 20 milijonov gledalcev hotelo zamižati?

«Pustite ljudstvu, da vidi kraljico!» To je parola listov z veliko naklado. Že zdaj se ve, da bo od 6 milijonov ljudi, ki bodo v Londonu, manj kot milijon lahko opazoval sprevod. Pri tem prihaja tudi do špekulacije. Amerikanci se pritožujejo, da jim ponujajo okna, ki gledajo na ulico, po kateri bo šel sprevod, po ceni nekako 100.000 lir.

Sobo lahko dobite tudi za 10.000 lir dnevno, toda s pripombo, da boste z okna kopalnice, če bo lepo vreme, z daljnogledom lahko videli, kako se bliskajo oklepi dvorskih konjenikov in da boste, če bo veter vlekel od vzhoda k zahodu, lahko slišali tudi fanfare . . .

Vlada, ki mrzlično gradi tribune, je bolj razumna in prodaja prostor pod streho za približno 11.000 lir, ostale prostore pa po 7.000 lir. Na vsak način pa ti prostori, ki jih je nekako 110.000, niso namenjeni široki publiki. Na drugi strani pa agencije za posojanje razpolagajo samo še s «popularnimi» prostori po ceni od 20 do 30.000 lir.

Na srečo preostanejo še pločniki. S svežnji pod pazduho, s termos - steklenicami, polnimi čaja, s sendviči in odejami bodo gledalci zavzeli svoje delčke pločnikov že na večer pred slovesnostjo. Prvi bodo videli sončni vzhod na dan kronanja, v srcu pa jih bo mučila bojazen, da jim v poslednjem trenutku sapa kakšnega policijskega konja ne zamrači tako težko osvojene prespektive.

«Kaj naj kupim za spomin?» To vprašanje povzroča glavobol članom komisije, katere naloga je, da bedi nad ličnostjo predmetov, ki se bodo prodajali za spominke na dan kronanja. Od gumbov za manšete mimo pepelnikov do škatel z biskvitom, vse lahko spominja na začetek vladavine.

Umetniki, ki jim je bila poverjena izdelava medalje s profilom kraljice, so obupani. Krona je tako grda. Sicer pa še niti ne vedo, ali bo kraljica nosila krono Anglije, to je krono Edvarda Izpovedovalca, ki je težka tri kilograme in pol, ali krono kraljice Viktorije, težko samo en kilogram, okrašeno z biseri in dragotinami Elizabete I.

Ta krona, izdelana leta 1838, je polna dragega kamenja zgodovinske vrednosti. Na njej je druga Afriška zvezda, težka 309,25 karatov. Na vsej kroni je 2783 diamantov, 277 biserov, 17 safirov, 11 smaragdov in 5 rubinov.

Angleška industrija ima monopol za izdelavo spominkov. Uvoz predmetov, izdelanih v Nemčiji ali na Japonskem, je prepovedan. To pa vendar ne prepečuje reklamacij:

«Zakaj je vlada naročila 800 metrov črnega velurja pri nekem podjetju v Creffieldu?» Odgovor: «Prav tako je bilo tudi zadnjič».

«Zakaj je londonska občina sklenila, da bo šolskim otrokom dala v spomin nalivna peresa, ko pa tradicija zahteva, da se jim darujejo lepo okrašene skodelice za čaj?» — «To je razsipnost, kričijo predstavniki lončarstva, otroci bodo razdrli nalivna peresa, da bi videli, kako funkcionirajo...».

Kronanje zastavlja tudi kočljivo vprašanje prerogativ plemstva. Kdo bo podal kraljici pozlačena stremena, razdeljena med dve družini?

Druga komplikacija je v tem, da kraljica jaha po amaconsko in — kot pravijo — ne potrebuje dveh, temveč samo eno streme. Vojvodi Castlskemu pripada čast, da obleče suverenu rokavico na desno roko. Njegov primer proučujejo, ker pripada ta prerogativa vojvodi kot lastniku dvorca Warksop. Toda ta dvorec je zdaj del posesti neke družbe za trgovino z nepremičninami. Mar lahko vojvoda na kronanju predstavlja neko družbo z omejeno zavezo?

Kronanje bo stalo milijon funtov šterlingov, dvakrat več kot leta 1937. Vse se je podražilo. Plemeniti lordi vedo nekaj o tem. Obleka kraljevskega para stane danes skoraj milijon in pol lir. Dvorsko ogrinjalo vojvodinje s hermelinom stane 700.000 lir, s kožo domačega zajca pa 80.000; izposojanje plašča stane 50.000 lir. V te cene so vračunani tudi našivki iz tjuljenjeve kože, ki označujejo nazive: dve vrsti za baronico, dve in pol za vikonteso, tri za grofico, tri in pol za markizo in štiri in pol za vojvodinjo.

Angleška vročica, mirna in metodična, je zajela Veliko Britanijo. In to že dve sto dni pred kronanjem, ki bo obenem pomenilo zgodovinski, političen, verski in svetoven dogodek, pa tudi praznik, slovesnost, semenj in razstavo.

Novimi kovanci so si v Angliji dolgo zadajali skrbi. Krona je vendar tako grda in kraljica tako mlada, poleg tega se sploh ne ve, kakšno krono bo angleška kraljica nosila. Vsa ta vprašanja je menda salomonsko rešila kiparka Mary Gillick, ki jo vidimo na sliki skupno z izbranim kovancem izdelanim v slogu XVI. stoletja.

HEINRICH HEINE

Da, Madame...

Odlomek iz knjige „LE GRAND"

Da, Madame, rojen sem v Duesseldorfu in to posebej omenjam za primer, da bi se, denimo, po moji smrti prepiralo sedem mest za čast mojega rojstnega kraja. Duesseldorf je mesto ob Renu, šestnajst tisoč ljudi živi v njem in poleg tega je še več sto tisoč ljudi tam pokopanih. In med njimi so nekateri, o katerih pravi moja mati, da bi bilo bolje, ko bi še živeli.

Nekoč knezov še niso tako pritiskali kot dandanes, krona jim je bila še prirasla na glavo in zvečer so potegnili preko nje spalno kapo in mirno zaspali in ob njih nogah so mirno spali narodi in ko so se le-ti zjutraj zbudili, so dejali «Dobro jutro, oče!» in knezi so odvrnili «Dobro jutro, ljubi otroci!»

Nenadoma pa se je vse izpremenilo; ko smo se v Duesseldorfu nekega jutra zbudili in hoteli reči: «Dobro jutro, oče!» je bil oče odpotoval in v vsem mestu je bila sama topa pobitost, povsod razpoloženje kakor ob pogrebih in ljudje so se molče plazili proti trgu in brali dolg papirnat proglas na vratih mestne hiše. Na trgu je bilo vse spremenjeno, kakor bi bil svet nanovo prepleskan, nov grb je visel na mestni hiši, železna balkonska ograja je bila prevešena z vezenimi žametnimi pregrinjali, francoski grenadirji so stali na straži, stari gospodje mestni očetje so obleki nove obraze in nedeljsko opravo se spogledovali po francosko in rekali «bon jour».

Dolgi Kurz nam je povedal, da danes ne bo šole, zaradi poklonitve. Morali smo dolgo čakati, da so z njo začeli. Slednjič pa se je balkon mestne hiše napolnil s pisanimi gospodi, z zastavami in s trobentami in gospod župan je v svoji znameniti rdeči suknji započel govor, ki se je nekoliko raztegnil, kakor gumi elastikum ali kot pletena spalna kapa, v katero vržeš kamen in nekatere govorniške obrate sem popolnoma razumel, n. pr da nas hočejo osrečiti — in pri zadnji besedi so zatrobile trobente in zavihrale zastave, zabrneli bobni in zaorili kriki «Vivat!»

Ko sem prišel domov, sem rekel mami: «Osreči nas hočejo in zato danes ni šole!»

Naslednjega dne pa je bil svet spet v najlepšem redu in slej ko prej smo imeli šolo in slej ko prej smo se učili na pamet — rimske kralje, letnice, samostalnike na - im, verba irregularia, grško, hebrejsko, zemljepis nemščino, računstvo — ljubi bog, še zdaj se mi od tega prti v glavi — vsega se je bilo treba učiti na pamet. In marsikaj tega mi je pozneje koristilo. Kajti ko bi ne vedel na izust vseh rimskih kraljev, bi mi bilo kasneje vendar čisto vseeno, ali je Niebuhr dokazal, da v resnici niso nikoli živeli, ali ne. In če bi ne poznal tistih letnic, kako neki bi se pozneje znašel v velikem Berlinu, kjer so si hiše medseboj podobne kot kaplje v morju in kjer ne moreš najti znancev, če ne veš na pamet njih hišne številke; tedaj sem si hkrati s posameznimi znanci zamišljal zgodovinske dogodke, katerih letnica je sovpadala z njih hišno številko, tako da sem se le-te nemudoma spomnil, čim sem se domislil onih in iz tega razloga mi je vsakikrat stopil pred oči kak zgodovinski dogodek, čim sem ugledal znanca. Če sem, n. pr. srečal krojača, sem takoj pomislil na maratonsko bitko, če sem srečal nališpanega bankirja Gumpla, sem se spomnil razdejanja Jeruzalema, čim sem uzrl svojega močno zadolženega prijatelja Portugalca, sem videl pred seboj Mohamedov beg in če sem ugledal vrlega učitelja Wadzeka, ki je, kakor znano, izdajal vzpodbudni tednik «Koristni in zabavni Berlin», sem se takoj domislil Kleopatre. Kakor rečeno, letnice so neogibno potrebne, poznam celo ljudi, ki niso imeli v glavi nič drugega, kot nekaj letnic in so z njimi znali najti v Berlinu prave hiše in so zdaj redni profesorji na Univerzi. Jaz pa sem se z vsemi temi številkami v šoli pošteno namučil! S pravim računstvom je bila še slabša. Najboljši sem bil še v odštevanju in tu velja zelo praktično osnovno pravilo: «Štiri ne moremo vzeti od treh, treba si je eno izposoditi!» — vendar pa vsakomur svetujem, naj si v takih primerih rajši sposodi nekaj grošev več. Kajti nikoli ne veš....

Kar se latinščine tiče, Madame, si niti predstavljati ne morete, kako je ta stvar zapletena. Rimljanom bi prav gotovo ne preostalo dosti časa, da bi osvojili svet, če bi se morali latinščine šele učiti. Toda ti srečni ljudje so že v zibki vedeli, kateri samostalniki imajo akuzativ na - im. Jaz pa sem se jih moral učiti v potu svojega obraza na pamet. Pa je vendarle dobro, da jih poznam. Vis, sitis, buris, tussis, cucumis, amussis, cannabis, sinapis — te besede, ki so v svetu zbudile toliko pozornosti, imajo to lastnost, kajti uvrščajo se v neki razred in tvorijo vendarle izjemo; zato jih zelo spoštujem in zavest, da so mi pri roki, če bi jih kdaj slučajno potreboval mi daje v marsikaterem bridkem trenutku življenja tolažbe in notranji mir. Toda, Madame, verba irregularia, ki se od verborum regularium ločijo po tem, da si pri njih še izdatneje tepen, ta so vprav strahotno težka! Pod zatohlimi oboki frančiškanskega križnega hodnika, nedaleč od naše šolske sobe, je takrat visel križan Kristus iz sivega lesa, divja podoba, ki še dandanašnji včasih stopa ponoči skozi moje sanje in me žalostno gleda z otrplimi krvavimi očmi — pred to podobo sem velikokrat stal in molil: «O ti ubogi, prav tako mučeni bog, če ti je le kako mogoče, poskrbi, da si bom zapomnil verba irregularia!»

O grščini rajši sploh ne govorim; preveč se jezim pri tem. Srednjeveški menihi niso imeli čisto nepravi, ko so trdili, da je grščina hudičeva iznajdba. Bog sam ve za muke, ki sem jih pri njej prestal. S hebrejščino je šlo bolje, kajti že od nekdaj sem imel Jude posebno rad.

Ko sem tako nepretrgoma pisal in pri tem razmišljal o tem in onem, sem se nehote zaklepetal v stare šolske spomine in zdaj izrabljam to priliko, Madame, da vam dokažem, kako resnično ni moja krivda, če sem se naučil tako malo zemljepisa, da se pozneje v svetu nisem mogel znajti. Takrat so namreč Francozi premaknili vse meje, dežele so se prepleskavale vsak dan na novo, tiste, ki so bile sicer modre, so postale nenadno zelene, nekatere celo krvavordeče, spremenili so se tudi pridelki, radič in korenje je začelo rasti tam, kjer je bilo dotlej videti le zajce in za njimi se podeče barone, menjale so se tudi narodne navi, Nemci so postali upoglji-vi, Francozi so nehali delati komplimente, Angleži niso več metali denarja skozi okno in Benečani niso bili več zadosti zviti; med knezi je bilo precej napredovanj, stari kralji so dobili nove uniforme, pekla so se nova kraljestva in se prodajala kot novopečene žemlje, medtem ko so nekateri drugi potentati morali zapustiti hiše in dvor in so pač skušali služiti vsakdanji kruh na drug način — Madame, ta perioda je slednjič pri kraju, skoraj mi je že sapa pošla! — skratka, v takih časih ni mogoče doseči kdo ve kaj v zemljepisu.

Prirodopis je v tem oziru vendarle boljši, tu ne more priti do tolikih sprememb in imamo že ustaljene bakroreze opic, kengurujev, zeber, nosorogov in tako naprej. Ker so mi te slike ostale v spominu, se je pozneje prav pogostokrat primerilo, da so se mi nekateri ljudje že na prvi pogled zdeli kot dobri, stari znanci.

Tudi z mitologijo je šlo kar v redu. Tista tolpa bogov, ki je tako razveseljivo naga vladala svetu, mi je bila resnično všeč. Ne verjamem, da se je kdaj kak šolarček v starem Rimu naučil poglavitnih resnic svojega katekizma — n. pr. Venerinih ljubezni — bolje na pamet kot jaz. Po pravici povedano, če smo se že morali učiti bogove na pamet, bi jih lahko tudi pridržali in nemara nimamo bogve kakšnih prednosti od naše novorimske sv. Trojice ali celo od judovskega enoboštva. Morda tista mitologija konec koncev niti ni bila tako nemoralna; in po mojem je bila Homerjeva misel, da je dodelil tisti mnogoljubljeni Veneri soproga, zelo dostojna.

Najbolje pa mi je šlo v francoskem razredu abbéja d'Aulnoi, emigranta, ki je napisal celo vrsto slovnic in nosil rdeče lasulje in prebrisano poskakoval, če je predaval svoje «Art poétique» in «Histoire allemande» — bil je namreč v vsej gimnaziji edini, ki je predaval nemško zgodovino. Vendar ima tudi francoščina svoje težave in da se jih priučiš, je treba veliko vojaških nastanitev, veliko bobnanja, veliko apprendre par cour in predvsem nikakor ne smeš biti bête allemande. Bilo je kar dosti zoprnih besed in spominjam se, kakor bi bilo včeraj, da sem imel velike neprijetnosti z «la réligion». Najmanj šestkrat sem bil vprašan: «Henry, kako se reče veri po francoski?» in šestkrat in vsakikrat bolj jokavo sem odgovoril: «Le crédit!» In sedmič je besni izpraševalec, temnordeč v lice, zaklical: «Pravi se ji — la réligion!» in klofut je kar deževalo in vsi sošolci so se smejali. Madame! Od tega časa postane, kakor hitro zaslišim besedo réligion, moj hrbet bled od strahu in moje lice rdeče od sramu. In po pravici povedano, «le crédit» mi je v življenju več koristil kot «la réligion».

CHARLES DICKENS

PICKWICKOVCI

200.

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«No pa me ubriš, Sammy,» je rekel gospod Weller, ko mu je sin iztepal prah, «morbet b imel tuki za žalitu, če b hodu kdu s čim belem na ublek, ne, Sammy?»

In ker so se na gospodu Wellerju pokazali resnični simptomi bližajoče se eksplozije smeha, je nastopil Sam, da bi to prepečil.

«Zdej pa bod že tih,» je rekel Sam, «še nkul nism vidu tacga kumedjonta. Kua je nek tku smešnga?»

«Sammy,» je rekel gospod Weller in si brisal čelo. «Bujim se, de me bo te dni enkrat zadela kap ud smeha, fant.»

«No tok, zakua pa tu delaš?» je rekel Sam. «In zdej m pa puvej, kua m češ rečt?»

«Ugani, kdu je pršou sm z mani, Sam?» je rekel gospod Weller, našobil usta, razvlekel obrvi in se umaknil korak ali dva.

«Pell?» je vprašal Sam.

Gospod Weller je odkimal z glavo in njegova rdeča lica so se napihnila od smeha, ki naj bi vsak hip izhruhnil.

«Morbet ta pegast?» je ugibal Sam.

Gospod Weller je spet odmajal z glavo.

«Pa kdu vndr?» je vprašal Sam.

«Toja mačeha,» je rekel gospod Weller in bil je res že najvišji čas, da je to povedal, sicer bi mu bila lica počila od te nenaravne napetosti.

«Toja mačeha, Sammy,» je rekel gospod Weller, «in tist s ta rdečm nusam, fant. Ha! ha! ha!»

Sam ga je opazoval z obrazom, na katerem se je zmerom bolj pojavljal posmeh.

«Pršla sta, d b s tabj resn izpreguvorla, Sammy,» je rekel gospod Weller in si brisal oči. «Ampk de na uš bleknu o sojem nanarąunem upnike. Sam.»

«Kua, na vesta, kdu je tu?» je vprašal Sam.

«Se na sajna se ima ne,» je odgovoril oče.

«Ked pa sta?» je rekel Sam in se prav tako pačil kakor njegov oče.

«U gustluni,» je odgovoril gospod Weller. «Kje b iskou tista rdeča kumara, če ne tam, kjer je šnops, o jej, Sam — o jej! Tu t je bla dones imenitna vožna ud ‚markiza' dones zutri, Sam,» je rekel gospod Weller, ko je mogel zopet govoriti, kako navadno. «Zapregu sm šarca u ta mal vuz pu rajncem prvem može toje mačehe, dau futel notr za pastirja in nej me vrag u—» je rekel posmehljivo gospod Weller, «nej me vrag uzame, če mo nisa prnesl celeh stupnic, de je mogu notr zlest.»

«Ampk tu ni res?» je rekel Sam.

«Pa je, Sammy,» je odgovoril oče, «in verjem mi, de sm si želu, de b ga ti vidu, koku se je držu ub straneh, k je lez

TRST, četrtek 5. februarja 1953

VREME Vremenska napoved za danes: Pretežno jasno vreme s krajevnimi pooblačitvami. — Temperatura brez bistvene spremembe. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 6.8 stopinj; najnižja pa 2.4 stopinj.

PRIMORSKI DNEVNIK

RADIO Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 17.40: Medjimurske in istrske narodne pesmi. — **Trst II.:** 13.30: Mozart: Sonata za violino in cembalo v C-duru. — **Trst I.:** 18.00: Ura glasbe: Bach, Prokofjev, Wagner. — **Slovenija:** 18.40: Slovenske samospeve poje Vanda Gerlovič.

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

BURNA RAZPRAVA NA VČERAJŠNJI SEJI GORIŠKEGA OBČINSKEGA SVETA

Klerofašistična večina zavrnila predlog DFS za izglasovanje protesta proti terorističnemu bombnemu napadu

in izvolitvi občinske delegacije, ki bi vročila prefektu občinski protest - Pismo svetovalca Demokratične fronte Slovencev tov. Šuligoja županu Bernardisu

(Nadaljevanje s 1. strani)

Slovenski svetovalci in še posebej svetovalci Demokratične fronte Slovencev so bili z županovim odgovorom skrajno nezadovoljni in so ponovno predlagali sprejem svoje predlagane protestne resolucije. Zlasti je pri tej zahtevi vztrajal tudi prejšnji svetovalec DFS tov. Bogomil Pavlin, ki je dejal, da ima na žalost zelo slabe izkušnje z demokristjansko občinsko upravo v prejšnjem štiriletnem delovanju, ker je tudi takrat prišlo do bombnega atentata na trgovino slovenskega trgovca Korena, katerega je goriški župan v popolnem soglasju z ostalimi klerofašističnimi svetovalci «ostro obsodil in upal na čimprejšnjo izsleditev zločincev», vendar pa so vsa upanja in ostre obsodbe» ostale samo pri besedah, katerim je, kakor smo vsi priče, sledil nov bombni atentat, ki se zdi, da ni zadnji v vrsti dejanskih grozilnih napadov na slovensko manjšino, če ne bodo razni Bernardisi, Culoti, prefekti itd. dejansko pričeli zasledovati atentatorje in njihove pokrovitelje.

Kot na ukaz so pričeli razni šovinistični svetovalci izražati svoje zadovoljstvo z županovim načinom obsodbe atentata, tako da je občinski svetovalec in predsednik pokrajinskega sveta, odvetnik Culot dejal slovenskim svetovalcem, da bi morali biti z županovo izjavo zadovoljni in da bodo «razpravo nadaljevali, ko bodo atentatorje izsledili...».

Tudi monarhist Pedroni je izrazil mnenje, da «papirnati bombi» ni treba pripisovati tolike važnosti. Voditelj goriških socialdemokratov pa je dogodek imenoval «politična špekulacija». Tudi on je zahteval čimprejšnjo izsleditev krivcev.

Najdrznejši od vseh je bil MSI-jevski svetovalec Venutti, ki je brez namigovanja dejal, da morajo krivce bombnega atentata iskati nekje drugje in ne v «vrstah Italijanov».

Z glasovalnim strojem so predstavniki italijanskega šovinizma v občinskem svetu onemogočili uveljavitev predloga svetovalcev DFS in izglasovali županovo že pred sejo pripravljeno izjavo, ki je imela namen skanalizirati občinsko razpravljanje v popolnoma drugo smer in na popolnoma drugačen način tolmačenja bombnega atentata, in tako preglasovali predlog tov. Bogomila Pavlina in se tako izognili jasnemu odgovoru na vprašanje svetovalca tov. Darka Šuligoja.

Kljub nesramnemu pisanju italijanskega šovinističnega tiska in nič več nesramnim izjavam njegovih somišljenikov v občinskem svetu, pa bombni atentat z nezmanjšano silo pritiska nanje in na organe oblasti, ki ustvarjajo pogoje za tako ravnanje dobro znanih odgovornih ljudi z nažo manjšino v Italiji.

Prav zaradi svoje skrajne malomarnosti pa so pred goriško demokratično javnostjo in predvsem pred Slovenci še bolj odbovorni za dopuščanje takih protidemokratičnih in atentatorskih kriminalnih dejanj.

Odvetnik Marcotti je marsikaj povedal, vendar tudi on ni bil toliko pogumen, da bi odločno pogledal resnici v obraz. Popolnoma na mestu je, da tare beneško prebivalstvo veliko nerešenih vprašanj in da se oblasti zanje ne zanimajo. Res pa je tudi, da bi moral furlanski avtonomist odločno povedati, da v teh krajih živi slovenska narodna manjšina, ki še vedno čaka na rešitev cele vrste važnih narodnih in gospodarsko - socialnih vprašanj.

Zakaj furlanski avtonomist ne brani slovenske manjšine

Na zadnji seji videmskega pokrajinskega sveta so govorili o Terski in Nadiški dolini. Na dnevnem redu je bila odobritev 240.000 lir za štipendije dijakom omenjenih dolin. Vsi pokrajinski svetovalci, razen odvetnika Piera Marcottija, so predlog sprejeli. Piero Marcotti, pokrajinski svetovalec furlanskega ljudskega gibanja za pokrajinsko avtonomijo, pa se je glasovanja vzdržal. Ta dogodek mu je nudil možnost, da je pred pokrajinskim svetom govoril o življenju prebivalcev navedenih dolin.

Njegov govor je bil precej miren, kajti vprašanje Beneške Slovenije ni tako enostavno in zato se ga je pokrajinski svetovalec lotil s precejšnjo opreznostjo. Navedel je nekaj zanimivih stvari.

Prikazal je nekatera vprašanja, ki bi jih morala reševati pokrajinska uprava v Beneški Sloveniji. Navedel je gospodarska in socialna vprašanja.

Tako je prišlo do izraza nerazumevanje pokrajinskega sveta do potreb njenega prebivalstva, kajti prav pokrajina bi lahko napravila marsikaj, kar bi zboljšalo njegovo življenje. Popraviti bi bilo treba ceste, napraviti vodovode, zgraditi občinska poslopja, razpisati natečaje za pomoč prebivalstvu in popraviti njegove hiše, ki niso dovolj higienične; ustanoviti bi bilo treba lekarne itd.,

V resnici pa pokrajinska uprava vse to zanemarja in se zadovoljuje z razpisovanjem natečajev za štipendije dijakom.

ZARADI BOMBNEGA ATENTATA

Slovenski občinski svetovalci protestirali pri goriškem prefektu

Tov. B. Pavlin poudaril potrebo tesnejših stikov z Jugoslavijo, da se prepreči šovinistična sovražna propaganda

GORICA, 4. — Včeraj dopoldne je goriški prefekt sprejel delegacijo slovenskih občinskih svetovalcev, v kateri so bili Bogomil Pavlin, Rudi Bratuž in odv. Birsa. Prisoten je bil tudi goriški župan Bernardis. Svetovalci so izrazili protest zaradi nezaslišanega atentata na slovensko šolo, ki je razburil predvsem slovensko prebivalstvo, in zahtevali, da podvzame stroge ukrepe in prepreči nove izpade proti slovenski manjšini v Italiji. Prefekt De Zerbi jim je odgovoril, da zelo obžaluje, da je prišlo do atentata na slovensko šolo in da bo napravil vse, da krivci čim prej prejmejo zasluženo kazen. Obenem je dejal, da ima slovenske otroke prav tako rad kot vso ostalo mladino in so mu slovenski otroci pri srcu. Dejal je, da ni kriv, če dijakov ni sprejel v ponedeljek. Želi, da bi se duhovi čimprej pomirili. Storil bo vse, kar je v njegovi moči, da se reši vrsta vprašanj v korist slovenske manjšine, ki so mu jih slovenski svetovalci prikazali.

Med drugim so se pritožili zaradi nepravilnega ravnanja z optanti, ki bi morali vpisati svoje otroke v italijansko šolo. Delegacija se je zadržala pri prefektu približno poldrugo uro. Govorili so tudi o nujno potrebnem izboljšanju odnosov do sosedne države, nakar je tov. Pavlin dejal, da bi s tesnejšimi stiki z jugoslovanskimi narodi lahko odstranili vsa napačna mnenja o Jugoslaviji, ki jih uporablja šovinistična propaganda, katere cilj je, onemogočiti sporazum med dvema sosedoma.

Pri odhodu je prefekt obljubil, da «bo storil vse, da krivce zločina čimprej najdejo in da je on vedno na razpolago za vsa pojasnila, ki bi jih morda želeli dobiti prebivalci goriške pokrajine».

Obmejni bloki za kmečki promet odprti

GORICA, 4. — Te dni so odprli vse obmejne bloke za kmečki promet. Obmejni prehodi so bili začasno zaprti, da so si dvolastniki lahko preskrbeli nova dovoljenja. Ker je sedaj ugodno vreme za dela v gozdu, je veliko število kmetovalcev pohitelo na delo v gozdove.

«Večer na planini» v dvorani na Korzu

GORICA, 4. — Prosvetno društvo iz Podgore vabi na plesni venček «Večer na planini», ki ga priredi v dvorani na Korzu Verdi 1 dne 7. februarja t. l. Ples bo od 21. do 5. ure zjutraj.

Delovali bo dobro založen bife.

KINO

VERDI. 16.30: «Cudovita podoba», A. Pierangeli in S. Granger.

VITTORIA. 17: «Brezno grehov», B. Davis in G. Merill.

CENTRALE. 17: «Prekleti vodnjak», V. Lindfors in K. Smith.

MODERNO. 17: «Past», F. Periu in B. Blier.

Iz beneških vasi

Sovodnje

Videmsko in čedadsko smučarsko društvo bosta organizirali 8. februarja tekmovanje v veleslalomu na Matajurju. Tekmovali bodo za dvoletni pokal in več posameznih nagrad, ki jih je darovala Čedadska ljudska banka. Tekmovanje se bo pričelo ob 11. uri. Sodelovali bodo najboljši smučarji iz Veneta.

Rezija

Županova vest, da so prepečili ustanovitev konzorcija za vzdrževanje ceste v Rezijski dolini, je povzročila v občinskem svetu in med prebivalstvom veliko razburjenje, ker je prebivalstvo upalo, da bodo po 6 mesecih neprestanega in vztrajnega dela rezijske občinske uprave s pomočjo pokrajine prišli do ugodnega zaključka in da bo pokrajina krila konzorciju 50 odstotkov stroškov. V načrtu so imeli tudi pristop občine Rezjuta, pod katero spadajo 3 km poti.

Prav zaradi občinske uprave v Rezjuti pa je celotno vprašanje zašlo v nerešljiv položaj. Občina Rezjuta je pripravljena stopiti v konzorcij s prispevkom 50.000 lir. Ta vsota pa je odločno premajhna, ker bi vzdrževanje vsakega kilometra ceste stalo okoli 300 tisoč lir.

Vsa dosedanja prigovarjanja, da bi Rezjuta svoje stališče spremenila, so bila brezuspešna. Vse kaže, da je občinska uprava tako nepopustljiva zaradi prepričanja, da morajo Rezijci, ako hočejo oditi iz doline nujno uporabljati samo tisto pot, ki pelje skozi njihovo občino.

Župan je občinskim svetovalcem zagotovil, da bo še vedno skušal med prebivalstvom Rezijske doline, ki je zelo zanemarjena, da bi sporazumno rešili številna vprašanja, predvsem pa, da bi popravili edino in važno cesto.

Padec z voza

GORICA, 4. — Pri razkladanju drv z voza, se je danes popoldne ponesrečila Ernesta Toplikar iz Ul. Gabrizio 51. Toplikarjeva je zaradi nerodne kretnje padla z voza in si ranila desno koleno. Ker ji je rana na kolenu močno krvavela, so domači poklicali na pomoč Zeleni križ, ki jo je odpeljal na bolniško blagajno. Zdravnik ji je obvezal nogo. Ozdravela bo v 10 dneh.

Alojzij Cigoj je umrl

GORICA, 4. — Danes ob 7. uri zjutraj je smrt pretrgala nit življenja 42-letnemu Alojziju Cigoju iz Gorice, Ul. sv. Ivana 7.

Pokojnik je bil brat uglednega slovenskega trgovca Jožeta Cigoja in njegova desna roka v trgovini.

Pogrešali ga bomo vsi Slovenci, ker je bil vedno zaveden in zvesti sin svojega naroda. Zahrbtna bolezen ga je ugrabila v najlepši moški dobi. Na njegovo zadnjo željo ga bodo pokopali pri sv. Ani v Trstu. Pogreb bo v Trstu v četrtek 5. t. m. popoldne.

Naj mu bo lahka domača gruda!

ŽIVINOZDRAVNIŠKI VESTNIK

GORICA, 4. — Živinozdravniški vestnik iz druge polovice preteklega januarja beleži nov primer svinjske rdečice v občini Dolenje v Brdih.

ZADNJA POROČILA

V VZHODNI NEMČIJI RAZPRAVLJAJO O PRORAČUNU

Predsednik Grotewohl priznava slab položaj v ministrstvih

Vzhodnonemškega poslanca von Stolzenberga niso več videli od 26. januarja

BERLIN, 4. — Ljudska zbornica Nemške demokratične republike se je danes sestala zaradi proračuna za leto 1953. Na seji je ministrski predsednik Otto Grotewohl kritiziral finančnega ministra dr. Hansa Locha in ga pozval, naj opusti birokratske in kapitalistične metode. Predsednik je dejal: Zakrinkani kriminalci v naših ministrstvih in v naši upravi bodo razkrinkani ne glede na položaj, ki ga imajo.

Ko pa je predložil zbornici proračun, je dejal, da bodo agenti monopolistično-imperialistične ameriške vlade skušali potegniti Vzhodno Nemčijo k Zahodni. To skušajo doseči s pomočjo privabljanja znanstvenikov, tehnikov, zdravnikov, politikov in članov vlade z obljubami in grožnjami.

Pozval je Nemce v Zahodni Nemčiji, ki so tja pribežali z vzhoda, naj se vrnejo v svojo domovino, in obsodil tisk zahodnih držav, da je razširil «nesramne laži».

Nadalje poročajo, da poslanca Vzhodne Nemčije barona von Stolzenberga iz Leipziga od 26. januarja dalje niso več videli. Bil je član levega krila liberalne demokratične stranke v Vzhodni Nemčiji, znan pod imenom «rdeči baron». On je eden izmed redkih, s katerimi so kominformistične oblasti blagohotno ravnale in mu dovoljevale obisk Zahodne Nemčije. Domnevajo, da je policija 26. januarja zapečatila njegovo stanovanje in urad.

Razširila se je vest, da je verjetno «rdeči baron» skušal podtalno organizirati v Leipzigu visokošolce proti kominformovskim oblastem. Nekateri so mnenja, da se je pred aretacijo s svojo družino umaknil v Zahodno Nemčijo.

Med njimi je voditelj urada vzhodnonemške agencije ADN v Leipzigu, podravnatelj urada omenjene agencije v Potsdamu in dva demokristjanska voditelja.

Vzhodnonemški časopisi skušajo preprečiti pobege z vsakodnevnim objavljanjem člankov, ki opozarjajo prebivalstvo sovjetske cone na prenatrpana begunska taborišča, lakoto in brezposelnost, ki je na Zahodu.

Sovjeti zaprli dve cesti v zahodni Berlin

BERLIN, 4. — Vzhodnonemške oblasti so danes delno zaprle glavni cesti, ki vežeta vzhodni Berlin z zahodnim, s tem, da so nanju nanesli kupe smeti. Zmanjšali in ne popolnoma prekinili so promet na omenjenih cestah. Od 108 cest, ki peljejo iz vzhodnega v zahodni Berlin, je 8 delno pregrajenih, 25 pa popolnoma.

Medtem prihajajo vesti o vedno novih beguncih iz sovjetske cone. V prvih treh dneh meseca februarja je pribežalo okoli 4.000 beguncev.

Zapotocky bo sledil Slanskemu

DUNAJ, 4. — V krogu češko-slovaških emigrantov se je razširila številka kominformističnega češkoslovaškega lista «Rude Pravo», ki je bil ponarejen z veliko sprotnostjo. List je od 20. novembra lanskega leta in vsebuje obtožbo proti Slanskemu in njegovim soobtožencem. Na mesto sedmid fotografij obešencev so postavili fotografije sedanjega ministrskega predsednika Zapotockega, Širokega, Noseka, Fierlingerja, Rajsa in Nejedlyja z obtožbami proti njim.

V Franciji razpisane upravne volitve na 3. maja

Francoski tisk piše, da pomeni imenovanje Mocha in Koeniga za poročevalca o načrtu zakona za ratifikacijo obrambne skupnosti nove težave za vlado

PARIZ, 4. — Francoska vlada je na svoji današnji seji določila, da bodo upravne volitve v vsej Franciji 3. maja z morebitnimi ožjimi volitvami 10. maja.

Predvideva se srdita borba med kominformisti, socialisti in koalicijo centra, kateri se zdi, da se bodo pridružili golisti, ki so odnesli precejšnjo zmago pri zadnjih upravnih volitvah leta 1947.

Zunanjepolitična komisija narodne zbornice je danes po treh glasovanjih imenovala socialističnega poslanca Mocha za poročevalca o načrtu zakona za ratifikacijo pogodbe o evropski obrambni skupnosti. Moch je dobil 21 glasov, 16 pa jih je dobil neodvisni republikanec Francois Billoux. Čeprav je glasovanje tajno, domnevajo, da so za Mocha glasovali socialisti in golisti ter nekateri zmerni in pripadniki MRP.

Po današnjem glasovanju je Moch izjavil: «Ne bi mogel vsekakor načelno nasprotovati vsakršni obliki evropske obrambne skupnosti in to iz dveh vzrokov: prvi je dejstvo, da sem kot obrambni minister v Plevenovi vladi sodeloval pri sestavljanju načrta za evropsko vojsko in sem imel nalogo braniti ga v Washingtonu in v Bruslju pred atlantskimi organizmi. Drugi vzrok je očitna potreba zgraditi Evropo, toda hotel bi zahtevati, naj se iz tega ne bi sklepalo, da sem zagovornik te specifične obrambne skupnosti ali omejene Evrope, katere obrisi se pojavljajo, bolj kakor sem zagovornik skupnosti činiteljev, ki se predlagajo in ki grozijo, da se ustvari orodje politike še pred organizmom, ki bi imel določevati to politiko».

«France Soir» piše, da imenovanje Mocha, ki se pridružuje imenovanju degolista generala Koeniga, ki je imenovan za poročevalca v komisiji za narodno obrambo, nakazuje možnost novih težkoč, ki jih bo imela vlada z ratifikacijo pariških dogovorov. Obe ti dve osebnosti veljata namreč kot nasprotnika Plevenovega načrta vsaj v njegovi sedanji obliki. «Le Monde» trdi, da pomeni ta dvojna izbira «neoporečen uspeh za nasprotnike pogodbe».

Zaostritev odnosov med Jordanijo in Izraelom

JERUZALEM, 4. — Na meji med Jordanijo in Izraelom je prišlo po ponedeljski noči, ko so v bližini meje obeh držav minirali vlak, do zaostritve. Nesreča ni povzročila žrtev, vendar je postala predmet protesta s strani obeh vlad pri komisiji OZN za premirje.

Ministrski predsednik in obrambni minister Izraela Ben Gurion je danes prenehal s svojimi počitnicami, da bo imel s svojo vlado izredno sejo. Zunanji minister Šaret pa je zagotovil, da vlada pozorno zasleduje razvoj dogodkov in da je pripravljena podvzeti potrebne ukrepe, da prepreči ponovne obmejne napade.

Arabska zveza v Amanu sporoča, da je prišlo ob severozahodni jordanski meji pri vasi Katirija do novega obmejnega incidenta. Obtožujejo Žide, da so pričeli streljati z minometi proti Kakiriji. Neka Arabkinja je bila ranjena.

Medtem pa je glasnik Foreign Office dejal, da je pričela angleška vlada proučevati poostrene odnose med Jordanijo in Izraelom še pred odločitvijo, ali naj sprejme zahtevo amanske vlade, ki se je prejšnji teden sklicevala na britansko-jordansko pogodbo od leta 1948 in prosila Veliko Britanijo, naj brani njene meje.

GIBANJE PASIVNEGA ODPORA V JUŽNI AFRIKI

Gandhijev sin obsojen zaradi borbe proti rasističnim zakonom

Poleg njega je sodišče obsodilo še pet Evropejcev

GERMISTON (Južna Afrika), 4. — Tukajšnje sodišče je obsodilo na globo 50 sterlingov ali 50 dni prisilnega dela časnikarja Manilala Gandhija, sina Mahatmana Gandhija, ker je organiziral sprevod članov gibanja pasivnega odpora proti rasističnim zakonom.

Ostalih pet obtožencev je Evropejcev. Med temi je tudi Patrick Duncan, sin bivšega generalnega južnoafriškega guvernerja, ki so ga prav tako obsodili na globo 100 sterlingov ali sto dni prisilnega dela. Tudi ostali obtoženci so dobili približno enake kazni.

Na procesu je Duncan med drugim izjavil, da se je pridružil gibanju pasivnega odpora, ker ima za dolžnost, da se vsak državljan bori proti nepravilnim zakonom, in ker misli, da morajo belci pokazati, da so pripravljeni sodelovati z afriškimi in indijskimi organizacijami na podlagi enakopravnosti.

Hamburško sodišče obsodilo osem bivših nacistov

HAMBURG, 4. — Tukajšnje sodišče je danes obsodilo na zapor od 6 od 8 mesecev zaradi «nedovoljenega delovanja» osem bivših članov razpuščene nove nacistične stranke SRP. Obtožnica pravi, da so ustanovili neko zvezo, ki nasprotuje prepovedi od lanskega oktobra. Tri obtožence so oprostili.

REZIJSKE NARODNE NOŠE

Tudi Rezijci so še ohranili svoje narodne običaje. Zlasti jim je priljubljen ples «rezijanka», ki ga plešejo ob spremljavi godala ob raznih svečanostih. Posebnost tega plesa je v tem, da se plesalci in plesalke med plesom ne smejo dotakniti. Goričani so jih lahko občudovali na kulturnih prireditvi v Sovodnjah, kjer je bila pozneta zgornja slika.

ŠPORTNI DNEVNIK

MEDNARODNI SMUČARSKI TEDEN V SESTRIERU

NEMKA SELTSAM zmagovalka v veleslalomu

Ob lepem vremenu se je tekma končala brez nezgod in so vse tekmovalke prispele na cilj

SESTRIERE, 4. — V okviru mednarodnega smučarskega tedna je bila danes tekma v ženskem veleslalomu. Proga je bila dolga 2 km z višinsko razliko 480 m in na njej je bilo 30 vratc. Vreme je bilo zelo lepo in sneg odličen. Brez vsake nezgode je vseh 26 tekmovalk, ki so startale, privozilo v cilj. Zmagala je Nemka Seltsan, na drugem mestu pa je Italijanka Minuzzo, ki je letos izredno napredovala ter že dosegla na mednarodnih tekmah lepe rezultate.

Tekmovalke so se plasirale teko-le: 1. Seltsam Marianne (Nemč.) 1:26.3; 2. Minuzzo Giulia (It.) 1:27; 3. Borthod Madeleine (Svica) 1:28.5; 4. Klecker Trude (Avstr.) 1:28.8; 5. Blatte Lotte (Avstr.) 1:29; 6. Quartest (Nemč.) 1:29.5; 7. Reichert Ossi (Nemč.) 1:30.4; 8. Lanig Evi (Nemč.) 1:31.7; 9. Marchelli Maria Grazia (It.) 1:31.8; 10. Englund Ingrid (Sved.) 1:32.5; 11. Schoepfer Ida (Svica) 1:32.5; 12. in 13. Hoetleiner Thea (Avstrija) in Daenzer Frida (Svica) 1:33.3; 14. in 15. Schmith Lucienne (Franc.) in Erny Paulette (Franc.) 1:34.2; 16. Marchelli Carla (It.) 1:35.6 itd.

* * *

Na mednarodnem smučarskem tekmovanju v Megèvu, o katerem smo že poročali, so sodelovali tudi slovenski smučarji Magušar, Dernič in Pogačnik, ki so se v smuku plasirali na 36., 40. in 41. mesto med 45 udeleženci.

* * *

Jugoslovanski smučarji - mladinci Lojze Gorjanc, Janez Suštar, Milan Rojina in Slavko Slibar so pod vodstvom zveznega trenerja dr. Toneta Dečmana odpotovali v Svico.

* * *

Svicar Grosjean in Svedinja Ingrid Englund sta zmagala v moškem in ženskem slalomu na mednarodni tekmi «Wasserngrat Derby» v Gstaadu (Svica).

Mednarodni teden smučarskih skokov v Švici od 7. do 15. februarja

Po tekmovanjih na mednarodnem smučarskem tednu v Sestrieru, bodo jugoslovanski skakalci Klančnik, Polda, Zidar in Rogelj nastopali v Švici, kjer bo od 7. do 15. februarja mednarodni teden smučarskih skokov. Organizirali bodo štiri tekmovanja in po vseh teh tekmovanjih bodo določili skupni plasma udeležencev. Dne 7. februarja bodo tekmovali v St. Moritzu, 8. v Unterwasseru, 11. v Arosi in 15. v Lochiju. Za tekme so se prijavili najboljši finski, norveški, nemški, avstrijski, italijanski, švedski, francoski in švicarski skakalci. Med Norvežani je tudi Falkanger, večkratni zmagovalec v Holmenkolnu, med Nemci pa so Brutscher, Hohenleitner, Eder in drugi, med Avstrijci Bradl, Steinegger itd.

Še ena 60-metrska skakalnica v Sloveniji

V Ljubnem v Savinjski dolini so zgradili 60-metrsko skakalnico, na kateri bodo prihodnjo nedeljo meddruštvene tekme. Verjetno se bodo bolje slovenske skakalce polagoma prerinili tudi smučarji iz drugih slovenskih pokrajin. Doslej so bili namreč z redkimi izjemami vidnejši skakalci skoraj sami Gorenjci ali vsaj Ljubljančani.

Jugoslovanska hokejska zveza je sklenila, da se jugoslovanska reprezentanca v hokeju ne bo udeležila tekmovanja za svetovno prvenstvo v Zuerichu, ker reprezentativci niso v zadostni formi. Norvežanov pa ne bo iz finančnih razlogov.

V Pragi je švedska hokejska reprezentanca premagala češkoslovaško s 5:1.

DORTMUND, 4. — Poročajo, da pride v soboto Bartali prvič v Nemčijo, in sicer v Dortmund. Poleg nekaterih tujih kolesarjev bo nastopil na pokritem dirkališču v Dortmundu, kjer bodo tekmovali tudi najboljši nemški profesionalci.

BOGOTA, 4. — Tukajšnji «Millionarios» je premagal dunajski «Rapid» z 2:1.

Proleter - Kladivar 1:1

Lep uspeh je dosegel včeraj koprski «Proleter», ki je v prijateljski nogometni tekmi dosegel neodločen rezultat z moštvom celjskega «Kladivarja». Če pomislimo, da je «Kladivar» eden izmed boljših slovenskih klubov, ki je v nedeljo premagal koprsko «Auroro» z visokim rezultatom 7:1, tedaj se nam ta uspeh prikaže v še lepši luči. «Proleter» je prišel v vodstvo proti koncu drugega polčasa po Petroviču, izenačil pa je Dobrajc.

40 držav prijavljenih za svetovno nogometno prvenstvo

ZUERICH, 4. — Naslednje države so se prijavile za tekmovanje za svetovno prvenstvo v nogometu, ki bo prihodnje leto v Švici: Švedska, Urugvaj, Zapadna Nemčija, Haiti, Avstrija, Brazilija, Francija, Anglija, Portugalska, Finska, Irska, Italija, Posarje, ZDA, Luksemburg, Čile, Jugoslavija, Koreja, Poljska, Egipt, Madžarska, Kitajska, Indija, Wales, Izrael, Grčija, Španija, Mehika, Belgija, Romunija, Turčija, Japonska, Skotska, Severna Irska, Peru, Bolgarija, CSR, Norveška, Vietnam in Švica.

Kvalifikacijskih tekem ne bo treba igrati sedanjemu svetovnemu prvaku Urugvaju in Švicarjem kot prirediteljem tekmovanja.

* * *

MONTEVIDEO, 4. — Za turnir Montevidea sta bili včeraj zvečer odigrani dve tekmi. V prvi je «Colocolo» iz Santiaga (Cile) premagal paragvajski klub «Predsednik Hayes» iz Asunciona z 2:0 (1:0), «Botafogo» iz Ria de Janeiro pa je premagal «Fluminense» iz istega mesta z 2:1 (2:1).

* * *

Tudi v podaljških je ostala neodločena tekma med angleškima kluboma West Bromwich in Chelsea 0:0. Tekma je bila v okviru pokalnega tekmovanja. Ostali včerajšnji rezultati: Birmingham - Sheffield United 3:1; Brentford - Aston Villa 1:1; Tottenham - Preston 1:0; Luton - Manchester City 3:1.

* * *

RIM, 4. — Italijanska vojska nogometna reprezentanca, ki je na skupnem treningu danes nastopila proti reprezentanci Rome. Tekma se je končala z rezultatom 2:2. Reprezentanca bo nastopila v Anteri na evropskem vojaškem prvenstvu.

* * *

MILAN, 4. — Na svoji včerajšnji seji je italijanska nogometna zveza med drugim naložila Laziu denarno kazen 100.000 lir; igralca Blason (Inter) in Bassetto (Sampdoria) pa bosta plačala vsak po tisoč lir.

Košarkarski turnir v Viareggiu

VIAREGGIO, 4. — V petek se bo pričel mednarodni košarkarski turnir, na katerem bodo sodelovala moštva: «Ducena zvezda» iz Beograda, «The Leghorn Lions» iz Livorna, «Gira» iz Bologne, «Banti-Olimpia», Sporting Club Viareggia in en zagrebški klub. Vsekakor bodo imeli košarkarji «Crvene zvezde» težji posel kot njihovi nasprotniki odbojkaši, ki so na mednarodnem turnirju v odbojki pred dnevi zmagali. Tudi ta turnir je v okviru karnevalskih prireditev v Viareggiu.

JUBILEJNO LETO SLOVENSKEGA PLANINSTVA

Letos 60-letnica SPD

Za to priložnost bo poleti v planinskih predelih Slovenije več velikih prireditev

Planinska zveza Slovenije slavi letos 60-letnico svojega obstoja in plodnega delovanja. Dne 27. februarja 1893 je bil v Ljubljani ustanovni občni zbor prvega slovenskega planinskega društva v organizaciji delovnih «prparjev», ki so bili tedaj najboljši propagandisti planinske misli med Slovenci. Nekaj mesecev pozneje, 19. julija je bila ustanovljena prva podružnica tega društva v Kamniku, nato pa je bil ustanovni občni zbor savinjske podružnice v Mozirju.

Planinci iz Ljubljane bodo imeli letos vrsto kulturno-prosvetnih prireditev Kamničani bodo proslavili svoj praznik z otvoritvijo obnovljene planinske koče na Jermanovih vratih, Celjani pa bodo 1. maja odprli svoj ponosni Herletov dom v Logarski dolini, kjer bo obenem velik planinski tabor. Planinska zveza Jugoslavije pa bo organizirala medrepubliški planinski tabor, ki v prvi polovici avgusta v Vratih.

Tem prvim slovenskim planinskim društvom se bodo pridružili tudi gorenjski planinci, ki hkrati obhajajo 50-letnico svojega delovanja. L. 1903 je bil namreč ustanovni občni zbor kranjskogorske podružnice planinskega društva. Ob vestedanji kranjskogorski planinski okraj. Jeseničani bodo imeli svojo jubilejno številko planinskega vestnika, planinci pod Triglava pa bodo priredili vse potrebno za jubilejno planinsko razstavo ki bo prikazala zgodovinski razvoj planinstva in alpinizma pri Slovencih. Razstava bo v hiši Slajmerjevi vili. Skupna proslava 50-letnice planinskega planinstva pa bo v dneh od 20. do 22. julija na Vršiču, ko bodo Jeseničani v počili svojemu namenu jubilejno planinsko pot, ki bo povezovala obe Prisojnika okni.

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III. nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANCISKA št. 20 — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm. širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din. — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podružn. Gorica Ul. S. Pellico 1-II. Tel. 33-82 — Rokopisi se ne vračajo.

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900, polletna 1700 celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU Založništvo tržaškega tiska Trst 11.5374 — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg revolucije 19 tel. 20-009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 606 - T - 892 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ. Tr